

Szerkesztői iroda:

Belmagyar-utca végén (Mária-fly-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények czimzendők.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 16 forint. Negyedévre . . . 4 forint.
Félévre . . . 8 forint. Egy óra . . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 krajczár.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög centiméternyi tér ára 4 krajczár. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 1 forint.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora 5 forint.

Nyilttéri oszlokok garmond sora után 20 kr. fizetendő.

E. Kovács Gyula.

Hősöket személyesített a színpadon, mint hős halt meg a hősök sirjánál.

Halála oly csodálatos volt és megrendítő — a művészet, a szabadság szolgálata közepett!

Méltó, hogy emléket ércszobor örökítse meg.

De a nagy művész nem csak a művészet eszményi világában hagyott betöltetlen ürt maga után, hanem a valódi családi világában is.

Özvegye és árva leányai elvesztették a családfentartó férjet és apát.

Azokhoz fordulunk, a kiknek érzésük van érdemek jutalmazása, elhagyottak gyámolítása iránt, s kiket a sors felruházott ez érzések foganatosításának tehetségével.

Az elhunyt nagy művésznak elhagyott családját a nemzetnek kell pártgása alá vennie.

E czélból nyitunk aláírást E. Kovács Gyula családjának biztosítására.

Keveset a szavakból, többet a tettekből.

A művész emléke éljen; de árvái élhessenek.

Az adakozást megkezdjük:

Dr. Jókai Mór 200 koronával.

Rév-i Testvérek 200 koronával.

Dr. Jókai Mór.

Hol van Ugron Gábor?

„Annak a nagy erőnek nemcsak dikciózni kellene, hanem a nagy munka élére állani és megmenteni a székelet a hazának.” Irja a Budapesti Napló.

Ezen vádra felelek.

A Székelyföld sorsát, a mi bekövetkezett előre láttam, 1873-ban a Székelyegylet tervezetét kidolgoztam, a propagandát sikerrel folytattam. Tervem volt a századok óta elszakadt székely családok támogatásával a székely népet közgazdaságilag, közművelődésileg szervezni és a munkás kivándorlás helyett a székely felesleget, mint iskolát végzett hivatalnokot, papot, tanítót, ügyvédet, gazdatisztet, kereskedőt helyezni el hazánk minden részében.

Tervem volt a székely földet ta-

karékpénztárakkal hálózni be, melyek jövedelmükből hányadot fizetnek a Székelyegyletnek s hogy ez ne legyen az örökös koldulásra kárhoztatva, ezen takarékpénztárak részvényei 50 perczent felpénzzel, a mi a 12 százalékon felüli jövedelemből vétetett volna rendre, kisorsolandók lettek volna. A kisorsolt részvények a Székely egyletre szállottak volna. Ekként biztosan jövedelmező vagyon ura lett vala. Udvarhelyen a Székely egyetli takarékpénztárt létesítettem is.

Mikor agitációm sikerre indult, az addig hideg hivatalos elemek is felkarolták, beléptek és az alapszabály tárgyalásánál a központi székhelyet Budapestre tették, ellenzésem dacára. Így lett belőle egy tehetetlen hivatalnok-telep. Én kedvetlenül és visszaszorítva, ügyeiben résztvettem, a míg a Székely-egyletnél a személyi kiadások az évi jövedelem 42 százalékára rugtak. Ekkor visszaléptem még a tagságtól is.

Ezután Bartha Miklós barátom a Székely-egyletre vonatkozó terveimet az Erdélyi Közművelődési Egyesület tervezetbe vette fel. A sikeres agitáció meglepő volt s midőn megalakulni kellett volna, jelentkezett a kormánypárt, hogy barátaim akciójának gyümölcseire kezét rátegye.

Mindnyájunkat, egynek kivételével, kiszorítani a vezetésből az alakuláskor el is határozottat. Szerencsés manővernek sikerült Bethlen Gábor és barátait az igazgatásba beválasztatni és az Enkét megmenteni egy időre. Most már az Enke is egy klikk, egy a csillagokig magas és üres ambíció és a mérhetlen poklokig mély hiúság hatalmában senyved, rongyolódik a nemzeti közérdek roppant kárára. Mi visszavonultunk.

Az EMKE számára munkatervet dolgoztam ki: vidéki pénztézetek, erdélyi földhitelintézet, birtokvásárlás, párczellázás, telepítés stb. a züllő magyar-ságnak a székelység által való megerősítése céljából. Bár soha se terveztem volna! Az EMKE terveimet elvetette és megindult az iskola és templom, pap és tanító egyoldalú programmon. A nép gazdaságilag szervezeten maradt, sőt az utolsó években mára gazdasági tevékenységet az EMKE ügköréből kizárni javasolták. Megtörtént-e? Nem tudom. De az való, hogy terveimet a szászok és oláhok csendben elfogadták és csinálják.

Uj tervet koholtam a székelység

megmentése érdekében. A székely vasutak hálózatának tervét készítettem el, mert a székely földnek annyi a természeti kincse, hogy abból a székely nép megélhet, csak legyen feltárva. Megcsináltam a Héjasfalva-udvarhelyi vasutat, mint első részletet, de többet megcsinálnom nem lehetett, mert mindenfelől ellenakcióra találtam, mert ha ez is sikerül, igen megnőnek a szarvaím.

Keresztül vittem saját erőmön Romániában a gymesi és vöröstoronyi csatlakozást, hogy ez által a székely vasutakat biztosítsam. Baross halála után csak annyi támogatásban részesített a kormány, a mennyiről tudták, hogy a sikerhez kevés. Az állam kiépítette a székely vasutak egy részét épen kétszer annyit, mint az én költségvetésem. Kiépítette azon részt, mely csak Brassónak válik hasznára és nem a székelyföldnek, Udvarhelynek, Gy.-Szt.-Miklósnak, M. Vásárhelynek. A mit a kiépített vonalra az állam kiadott, abból én az egész hálózatot kiépítem volna rég. Hisz a székely vasut terveit elkészítettem, bejártam és kijavítottam volt. A költségeknek azon részét, melyet a Héjasfalva-Székely udvarhelyi vasut előlegezett, az állam megtérítette, de a mit én 8 év alatt kiadtam, nekem soha senki sem térítette meg.

Az általam tervezett hálózatot kétszer nyitották meg, a kizárólagosan az én munkám után létesült gymesi összeköttetést átadták a forgalomnak és meg sem hívtak egyikhez is, hanem élezet, gyanusítást kellett hallanom eleget.

Hogy a székely vasutak építése után megmozduló roppant erdők kihasználását ne ragadják idegenek magukhoz, terveztem egy nagy székely fakereskedő társaságot. A részvény aláírást kibocsátottam.

Működött a rágalom nyelve derekason. 100000 frt helyett aláírtak 7000 frtot. Pedig most mindenki látja, hogy a részvények tizszerest érnek és nem idegenek hasznára, idegen munkásokkal folya a székely erdők kihasználása.

Mikor a regálékát megváltották, székely szesz italokkal kereskedő részvénytársaságot terveztem, mely az italmérést, mint foglalkozást megvédje a székelyek számára. A székely pénztézetek és közönség nem érdeklődött. Udvarhelymegyeiek jegyezték részvényt és kis tökéit, miből létesült a viruló Székely Borkereskedés Sz.-Kereszturon.

A széke-y föld el van árasztva néhány év óta nem székely italmérőssel és népünk e kereseti foglalkozást is elvezítette. Azt hiszi valaki, hogy e tervemben a kormány és hivatalos körök támogattak? Nem. Három éven keresztül Udvarhelymegye italmérőinek engedély okmányára — a törvény ellenére — hivatalosan rávezetve volt, hogy csak Udvarhelymegyei szeszgyárosoktól vásárolt szeszt szabad kimérniök licen-ciájuk elvesztésének terhe alatt. A székely borkereskedés nem lévén szeszgyáros, csak raktáros, világos volt azon intézkedés értelme és hatása.

Gondoltam, ez mind csak azért van, mert függetlenségi meggyőződésemet nem hallgattam el.

Segesvárt, a hol politikai pártok nincsenek, alapítottam, egyéve, magyar takarékp-tárt, hogy legyen ez is a csekely magyarság soraköz pontja és élet szerve. Mindenki biztatott amíg nem volt meg, s a mióta él, igen sok rosszakaratot és kevesek jóindulatát tapasztalom.

Ezek voltak nagyjában 25 év óta cselekedeteim a székelyekért. Ez a jutalmam. „Nem csak dikciózni kellene.” Ez igaz.

En pedig dikcióztam eleget, hogy a székely legyen munkás, legyen becsületes, ne adja el becsületét, elvét, szeresse hazáját, nemzetét. Ezzel is felsültem én, mert ur és szegény hivatalos vezetés alatt eladta becsületét, testvérét, nemzetét, jogát, szabadságát.

Azt kérdik most aztán, mikor a háromszéki anya eladja leányát „hol van Ugron Gábor?” Ime jelentkezem és azt mondom: a kik megvették az apától a becsületét, álljalok elé és vegyék meg, hogy ne vigyék Romániába, az anyától a leányt is.

Ez a ti kötelességeitek, mert ti rontottátok, ti tanítottátok meg eladni, megvásárolván, a mi nem eladható, ti — Neumann Ármán, Weisz Berthold és a többi.

Erköcsi regeneráció nélkül nem lehet megmenteni a népet.

A székelység megmentése nagy munka és én e nagy munka élére nem állok, mert okultam a multban, hanem nézetemet elmondom a segítés módjáról a maga helyén.

Sz.-Udvarhely, 1899, aug. 31.

Ugron Gábor.

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1899. Szeptember 2.

Csoda-e?...

Csoda-e, ha ez önző korban
Kihül a szív is, bár doboz?...
Kihül lassacskán, mint a kályha,
Melynek lángja már nem lobog?

Csoda-e, hogyha mostan élve,
Utálba jó sok jó barát,
Kinek szíve — meleg helyett —
Megfagyasztó dért fuvál rád?...

Csoda lesz-e, ha majdan kihül,
Megdermed a föld kebele: —
Mikor annyi sok millió ember
Kihült szíve kerül bele?...

Tóth Sándor.

Tárcza a világ-szocializmusról.

Mióta az első emberpár Éden kertjéből kiűzetett, hiába keresi halandó annak ajtaját, senki sem találja meg azt. Ádám fiai az elvesztett paradíszomat siratják, azóta pedig elégedetlenség, irigység és bírvagy vérmézővé változtatták a földet és az emberiség története nem más, mint vérgöcsös, hatalmaskodás, a gyengébbek elnyomásának elszorítása, a fegyver még le nem tétetett, mert az élet folytonos harc, csak fegyverszünet áll be, mikor a véres dráma harcosai a szerepet változtatják.

Tehetatlenség, különösen pedig a mértékelen élvhajtaszat minden kinövésai e harezak okai az egyedben és a világegyetemben.

Többet akarni, mint a mennyi a rendes életmódhoz szükségeltetik, mértékletlenség, a belső értéket külsővel helyettesíteni hiúság, ennek nyilvánulása a fényűzés; a rómaiak hadi szerencséje növeztette az akkori pazarlást; a harci szerencse elmulása után a pazarlás és annak következménye a bukás, osztályrésze volt. Vitellius a leghíresebb tállós (vitelliusi konyha) csak más világrészéből élelemmel terítette asztalát, néhány hó alatt 22 millió tallért eltékozolt, a dözsölés, a pazarlás egész tudományá fejlődött, Apiczus, a tudományos dözsölőnek több tanítványa volt, mint valamennyi korabeli világtudós, millióit eltobzódván, öngyilkos lett.

Kleopatra egy vendégségre 250,000 tallért költeni ígért, adott szavát nem tudta másképp beváltani, minthogy gyöngyeinek egyikét, mely szépségében és becsében páratlan volt, eczetben áztatta és leitta. Drágakövekkel felezicizomázott öltözetben Crösus azt gondolá, hogy nincs különb a világon. Hát a páva? mondá Solon. A polgárság tekozlási ingere is elég találékony volt. Németalföldön a 16. században 150 rőfnyi posztó-bugyogót viseltek.

Lykurg Spátra földjét családja száma szerint osztá és közös állami nevelést és étkezést rendelt el; fiatal embereknek csak egy ruhát kellett egész éven át viselni. Mózes törvénye szerint minden 50 évben az eladott ingatlan tulajdonosának vagy örökösének

visszaadott; örökös eladás az elszegényedés megállítását végett nem létezett, élelmézési törvényei mérsékletesség és önmuralom szoktatásában gyökeredzenek. Mérsékletesség Confutius tanának lelke. A hatodik században Babiloniában Mácádzak vallásalapító alatt Zendik nevű szekta keletkezett, mely általános közösbirtok által a világot boldogítani vélte. Érdekes az Inkaállam (Amerikában) társadalmi berendezése 1500 körül. A királyi ház, katonaság és közigazgatás, egyszóval az állam fenntartására földeket felhasítottak; a talaj másik része az egyház szükségletét fedezte. Cuzko a peruiak Mekkája volt az arannyal télt nagy templom, ott aranyat, a peruiak nyelvén napkőnyeket áldoztak. A le nem kötött földbirtok egyenlő részekre a nép között el volt osztva, minden családnak saját tehermentes földbirtoka volt, minden új házaspár földjutalékot kapott, minden újoncszülött gyermek részére és a családtagok számaránya szerint elosztott, így mindenki munkásságra szorított, szoktatott, életképessé tétetett és az élet legnemesebb fűszerének birtokában volt, ez volt az egyedül állam, hol koldus nem létezett, hol az éhhalál ismeretlen volt volt és vagyon miatti büntények igen gyéren fordultak elő. Az uralkodó, a nap fia, évenként az összesereglett nép előtt szántott, így szentesített ezen hivattás Isten utódja által, a perzsák is a szántást és magvetést legszentebb foglalkozásnak tekintették.

Távol tartani, korlátozni, megfenyíteni iparkodtak a tekozlás kinövéséit, de gyakran egyik szélsőségből a másikba kerültek.

A részegségre nagy büntetést szabtak.

Solon egy atheni képviselőt, ki megrészegedett, halálra ítél. Németországban a 15. században lakomához a városban 30, faluhelyen 20, keresztelésre pedig csak 10 vendéget szabad meghívni. II. és IV. Murad bezáratta a kávéházakat. Feodorovits Mihály a moszkvai tüzvész után a dohányzót a legszigorubb fenyték alá vetette, a dohányzó orra és ajka levágott, az orosz papság eretneknek nevezte a dohányzót, 260 év előtt egyházi átok alá vetetett, holott hazánkban a dohányossal ültetett föld tulajdonosait elkoboztattott; mások tanáik és példaadásuk által hatottak a népre. Epicur, Xenokrates, Plotin, valamint a cynikusok nélkülözésre tanítottak. IV. Henrik és mások egyszerűen öltözködtek és ezt a nemességét is követelték.

Földosztás, szocializmus, mint az előbbiekben látni, már létezett, századokig tartott a harc a patriczusok és plebejusok közt, a Licinius-fele törvényben a föld arányos elosztása volt az első föltétel, sajna, most is van. Javítva ujtani, nemeseíteni a társadalom intézményeit, magasztos iskolák, a társadalom intézményeit, buzóóságában a templom falait megintatni, a társadalom oszlopait rombolni és vak tüzeiben csak pusztítani és nem melegíteni, kik csak rontnak, mert építeni kép-telemnek. „Utánunk a vízözön.” „A szabadság fáját vérrel kell trágyázni,” felforgató, forradalmi jelszavuk.

Ha évenként a földet osztanák, a pazarló 11 hónapon át nyomorogna; azért csak normális eszközökkel, gyökeresen gyógyítható ezen állapot. Egy tekintet a társadalmi életbe arra tanít bennünket, hogy az elszegényedés

kevésbé elemi csapás, mint inkább mérték-lenség által keletkezett, mert mérlegelni, „számolni minden rend alapja” egyelismert bölcsész szava. „Csak számolóknak enged-tetik a bemenet”, ily felirattal volt ellátva a platoi egyetem. A szükségleteket mérsékelni, az anyagi jólét forrása, azért Amerikában e század elején mértékletességi egye-sülleteket léptettek életbe, ilyen ott már 70 év előtt hétezer is létezett, céljuk a fényű-zést és a szesz italok élvezetét korlátozni. A mértékletlenség akármely neme nem oly káros, lealacsonyító, undorító és következmé-nyekben oly aggasztó, mint a szesz italok mértékletlen élvezete. II. József 1785-ben a gyermekeknek bort adni tiltotta.

Ime néhány adalék, melyet még foly-tathatunk is.

G. G.

Darrell Hester tapasztalatai.

Angolból fordította: AMICA.

I.

(Folytatás.)

(5)

— És azóta még fagyosabb esendes-ség borult a helyre. Talán ez azért tünt fel jobban Hester előtt, mert nem érezte jól magát. A sietve tett álom-szerű utazás köz-ben meghült és őszinte bánata és azon ret-tenetes felelősség terhének a súlyától meg-gyengítve, melyet ezentul fiatal vállainak kell elviselni, a hűlés a hallóérzékeire vette magát és azokat erősen megtámadta. Egy ideig egészen süket volt. Hogy e kellemtelen bajtól, mely kötelességeit kétszerte nehezebbé tette, szabaduljon, egy híres londoni orvosnak a

politikai és nemzeti külön kerületeinek, a mely Magyarországtól egészen külön kulturzonát alkot. Mindezek után ismételten tiltakozik a horvát lap az ellen, hogy magyar ember horvát bán lehessen és hogy Khuen-Héderváry gróf magyar ember. Lássuk, mit szól ehhez maga a bán, mi pedig megjegyezzük magunknak, hogy Horvátországban még mindig vannak némelyek, a kik a magyar szent korona árnyékában magyarellenes allűröket táplálnak.

Az iparosok nyugdíjbiztosításának kérdése már évek óta napirenden van s híhető, hogy végre ez az üdvös intézmény meg is valósult. Mint a B. és K. L. írja, a napokban az országos iparogyesület végrehajtó bizottsága foglalkozott az iparosok nyugdíj ügyének kérdésével s az elnök javaslatára elhatározta, hogy egy szövetkezeti alapon létesítendő nyugdíjintézet tervezetének elkészítésére felkéri az Első Magyar Általános Biztosító Társaságot.

Justh Gyula beszámolója. Justh Gyula Makó város országgyűlési képviselője szeptember 18-án tartja meg beszámoló beszédjét Makón.

A Dreyfus-per.

A tegnapi tanuvalomások erősen kedveztek Dreyfusnak.

Különben a tárgyalás menete a következő volt:

Labori azt kérdi Lauth őrnagytól, hallo-e valamit arról, hogy Corninque ügynök zsarolni akart.

Az elnök nem engedi meg, hogy a tanu erre a kérdésre válaszoljon.

Labori: Ön eltölt minden kellemetlen kérdést! (Mozgás.)

Az elnök és Labori között heves szóváltás támad.

Carriere kormánybiztos panaszkodik a miatt, hogy a védők mindig szót kérnek, holott tőle megvonják a szót.

Elnök (Carrierehez): Elég! Ne beszéljen tovább!

A következő tanu Sebert tűzérési tábornok. Azt hiszi, hogy nem szabad megtagadnia a tanuskodást, mert talán előmozdítja egy igazságszolgáltatási tévedés jóvátételét. Nézte szerint a bordereau alsóbb rendű ember munkája. A bordereauban foglalt kifejezések arra vallanak, hogy a szerzőnek nincs szaktudása. Ha már katonatisztnek tulajdonítják a bordereaut, tűzérési tiszt semmiesetre sem írhatta. Ezt bizonyítják a benne előforduló helytelen kifejezések. Itt a tanu kiemeli a sans nouvelles kifejezés idegenszerűségét, a melyet Esterházy használni szokott.

Azután rámutat arra, hogy milyen kevéssé érdekelheti a Madagásktárra vonatkozó jegyzék azt a hatalmasságot, a mely a bordereauban felsorolt többi iratok iránt érdeklődik; majd megjegyzi, hogy a külföld különösen a készítés idején szerzhet információt valamely hadiszert, de nem akkor, mikor ezt a hadiszert használatba veszik. Mindezekből azt következteti a tanu, hogy a bordereaut nem tűzértiszt írta. Vallomását így fejezi be:

„Vallomásomban Dreyfus százados teljes ártatlansága támogatott. Boldog vagyok, hogy valamivel hozzájárulhattam az elégtétel művéhez, a melyet önök oly gondosan és lelkiismeretesen hajtanak végre. Ez a munka a megnyugrás és a békeség műve lesz, a mely az orságnak visszaadja a teljes egyetértést. (Hosszantartó mozgás.)

Délelőtt 9 óra 50 perczkor az elnök fölfüggesztő a tárgyalást.

tanácsát kérte ki; a nagy férfiú zsebre tette az aranyakat és azt mondá:

— Édes kisasszonykám, a szervezete erős rázkódot kapott, nagyon erős rázkódot. Türelemmel kell lenniük és — és levegőt változtatunk. Késégtelen, hogy idővel fokozatosan helyre jön a hallásunk, de csak fokozatosan. Jó reggelt!

Azóta nem sok idő múlt el és az igazat megvallva, Hester kevés türelmet tanúsított, csak épen olyan félt, mely elviseli a bajt, mert könnytelen vele. A mint a leveleit olvasni kezdte, reá jött, hogy hallása rosszabb volt, mint valaha.

Ez a gondolat megerősödött benne, a mint olvasott és a leveleket egyiket a másik után félre tette. Számos részvénytíllakozat volt és néhány szives levél, a többi hivatalos tudósítás volt.

A rokonszemes levelek között kettő volt, mely őt érdekelte, ámbár nagyon különböző stílusban voltak írva. Mind a kettő olyan emberektől jött, kikről koronként és keserű kifejezésekkel csak a nagyatyját hallotta beszélni. Egyebet nem tudott róluk, csak azt, hogy a nagyatyjának távolról rokonai voltak. Az egyik „Hepsworth Marinak” írta magát a levél alá, a másik „Carpenter Amáliának.”

Az előbbinek a tartalma ez volt: „Az anyám Darrell urnak a halálát őszinte sajnálkozással hallotta. Ösmerte őt, midőn fiatal ember volt és az atyám barátja. Anyám azt gondolja, hogy kegyed talán egyedül érzi mostan magát és változást kívánna. Ámbár anyám tudja, hogy ha ez úgy van, kegyednek számos barátai vannak, a kik örülnek, ha kegyedet magukhoz nyerhetik, mindazon által tudatni kívánja általam, hogy „a régi ösmeretség emlékéért” szívesen látjuk kegyedet, ha kedve lesz eljönni hozzánk.

En részemről tudatom, hogy a mi há-

Milliók művelődési czélokra.

Budapest, szept. 1.

A kultuszminisztériumnak egy igen fontos és jelentős aktája vár most királyi szentesítésre. Oly akciónak betetözéséről van szó, a mely országos érdekességi s mely hivatva lehet arra, hogy nagy szerepet adjon a közművelődés terén a Dunántul egyik gőcpontjának: Pécs szabad királyi városnak, mely valamikor, Nagy Lajos király idejében, első volt e téren az egész országban.

E most említett terv megvalósításában igaz érdeme van Wlassics Gyula kultuszminiszternek, a ki — egyetértve Heteyi Sámuel pécsi püspökkel és az odaváló káptalan tagjaival — oly megállapodásra jutott, a mely — ha királyi szentesítést nyer — nem maradhat nyom nélkül művelődésünk történetében.

A nagyszabású akció lehetősége a multakban gyökerezett.

Mikor a törököt országunkból kiűzték, Lipót király tizennégy falut adományozott a pécsi püspökségnek a székesegyház, a jogliceum, a püspöki könyvtár és a káptalan javára.

Ez adomány kezdetben évenként csak jelentéktelen összeget jövedelmezett, de később a jövedelem egyre nagyobbodott, mert a községekben kitűnő szénbányákat fedeztek föl, a melyek nagy jövedelmi forrásaivá lettek a püspökségnek. A Lipót király adománya azóta évenként mintegy 180.000 frt tiszta hasznót hajt, a miből az idők multával igen jelentékeny pénzalap halmozódott össze.

Mikor Dulánszky Nándor püspök a világhírű székesegyházat restauráltatta: a milións költségeket, melyeket a restaurálás fölémészített, e pénzalapból fedezték.

Ez év tavaszán történt, hogy Wlassics kultuszminiszter bizottságot küldött Pécsre, mely Hetey püspökkel és a pécsi káptalan tagjaival majdnem két héten át tárgyalt arról, hogy a Lipót király adományának évi 180.000 forintnyi jövedelméből évenként mintegy 160.000 forintot a püspöki tanintézetek, még pedig: a jogliceum, a tanítóképzőintézet, a papnevelő, a püspöki nyomda és a Szepessy-féle könyvtár modernizálására s a korszerűsítésre és a törvényeknek megfelelően az ott alkalmazott tanárok fizetésének rendezésére fordítsassék. A fennmaradó 20.000 forint elégséges volna a székesegyház gondozására.

A 160.000 forintból mintegy 30.000 forint jutna évenként a jogakadémiára, melynek eddig évi 8000 forinttal kellett beérnie.

A tárgyalások során még rendkívül sok üdvös reformterv került felszínre, melyeket ugy a pécsi püspök, mint a hercegeprimás jóváhagyott.

Most csak a királyi szentesítésre van szükség, hogy a figyelemreméltó kulturális akció megvalósuljon.

A kultuszminisztérium az erről szóló aktát már régebben fölterjesztette szentesítés végett a felség elé, s most széles körben várják nagy érdeklődéssel a királyi döntést, amelynek már legközelebb le kell érkeznie a kabinetirodától.

Ezzel kapcsolatosan említjük meg azt is, hogy az utóbbi időben egyre sürűbben volt szó a pécsi egyetem fölállításáról.

Illetékes helyen erről semmit sem tudnak, s valószínűnek tartják, hogy a hír terjesztői a tudósításunkban említett akciót tévesztették össze a pécsi egyetem kérdésével.

Az Országos Orvos-Szövetség kolozsvári fiókjának életéből.

Kolozsvár, szept. 2.

Az Országos Orvos-Szövetség kolozsvári fiókjának egyik bizottsága tegnap délután értekezletre gyűlt össze, melynek célja és fóladata volt némely az orvosi rendreigen fontos ügynek rendezése. Ezen értekezleten részletes eszmecsere után megállapodtak az orvosoknak a közönséggel szemben követendő eljárásáról és ezzel kapcsolatban az orvosi tiszteletdíjak szabályozásáról.

Ez utóbbiakelhajítására nézve egy jogügyi tanácsos bizatik meg az együtetű eljárás szempontjából. Továbbá az egyleti orvosok mostoha helyzetének javítására nézve tétetett konkrét javaslat, s végül az orvosok egymásközi erkölcsileg is kötelező viszonyának rendezése is tárgyalatott. Mindezek elintézése égetően szükséges, mert amugy hiába való a panász, hiábavaló a tudat, s annak egyszerű nyilvánítása, itt csak az alapos radikális cselekedet segít. És immár a valóság felé közeledik „eme noli me tangere” szerű kérdések rendezése.

A közönség oly kevésbé tud, vagy mondjuk akar tudni arról, hogy az orvosnak mi a fóladata, mit dolgozik, mennyit fárad, s mennyire rövidíti meg életét az idegölő, izgalmak között, éjjel-nappal egyaránt szolgálatra álló óráival.

Csak azt tudja, azt látja, hogy tisztességesen öltözködik, fogatot is tart, lakása nagyobb, tisztább talán, mint másé, s ezekből levonja azt a következtetést, hogy legjobban az orvosnak van dolga, milyen könnyen szerez pénzt, s mekkora a jövedelme. De a tényleges állapot nem ez. A közönség, nem lévén tudatában az orvos életének semmi részletével, nem is méltányolja annak fáradságát általában véve. Sőt bizonyos tekintetben túlkövetelő, a mennyiben megkívánt munkáért háromnegyed része megszokott feledkezni arról, hogy az orvos sem élhet még még a Kolozsvár porral terhes levegőjével sem. Ha a mesterember dolgozik, a kereskedő eladja áruit, a szabó megkészíti a ruhát, a fogorvos a fogakat, s a cigány elhuzza kedvező dalainkat, nem ingyen teszi, azt meg kell fizetni, sőt ha számlát nyújt be nem is vesszük zokon.

De ha a megfelelő munka értékeért az orvos szót emel, levelet ír, vagy esetleg egy-egy elkeseredett perel is, az már a közönség előtt feltűnő, azt már az illető sértő következtetésnek tekinti és a legegyszerűbb esetben, nem tekintve a szomszédok és jó ismerősök előtt való megmosdatást, a faképnél hagyja, soha többé nem hívja, hanem más orvost igyekszik hasonló módon boldogítani. Itt nem a bizalom számít, hanem az illető orvos jóságát és tudományát az emeli vagy csökkenti, hogy mennyiben rendel ingyen vagy pénzért.

És hogy ennek a vitális kérdésnek méltányos megoldása ugy a közönségre, mint az orvosi rendre nézve mennyire fontos, azt minden józan gondolkodású ember megérti.

Az orvosnak ép ugy, mint minden más rangú és rendű embernek, hogy magát és családját fenntartsa pénzre van szüksége, s ne tekintse a közönség az orvost oly kivételes lénynek a ki az alamizsnaképen nyújtott pár krajcárból és a „majd meg fogom hálálói” ezimű nyilatkozatból megélhet.

Ezt a kérdést behatóan tárgyalták a tegnapi értekezleten, s miután a megállapodás megtörtént, a megfelelő megoldás legközelebb életbe fog lépni.

Az egyletekkel szemben is szükségessé vált állást foglalni, miután ezek az orvost alaposan kihasználják. Kevés fizetésért óriási munkával terhelik meg, ugy, hogy aránylag egy családot egy évben alig 80—90 krajczárnyi díjért kell kezelnie. Ezen kívül még adminisztráció dolgokkal is kell küzdeudnie. E tekintetben szintén megfelelő intézkedések tétetnek.

Végül az orvosoknak egymásközi viszonyát is czélszerűnek mutatkozott rendezni. Ember hiba nélkül nincs, s a hány egyén, annyi a vélemény, hogy ezeket a különbségeket paralizálni lehessen, szükség volt bizonyos határok kitűzésére és az orvos szövetség fóladata ezeket megjelölni.

Reméljük, hogy mindezek valósulása rövid időn belül bekövetkezik.

Dr.

Sport.

A marosvásárhelyi *Kerékpár Egyesület* szeptember hó 17-én a szászrégeni társesülettel egyetemben Szász-Régenben tartja meg ősi ünnepélyét. Az ügyesen összeállított program biztosítja az ünnepély sikerültét. E helyen kiemeljük szász honfitársaink dicsegetes törekvését, kik nem huznak bizonyos korlátokat a nemzetiség czímén, hanem dicsegetéssel legyen mondva, önzetlen törekvéssel inkább szorosabbra akarják fűzni a már fónálló szimpatthiát.

Tanügy.

A kik rövid idő alatt francziául jól akarnak tudni, forduljanak Wesseliény-utca 21. szám alatt lakó kisasszonyhoz, ki az ő lakásán 50 krért, ha pedig házhöz megy 70 krért ad órát.

SZÍNHÁZ.

Az utolsó előadás. A kolozsvári színtársulat szept. 27-én tartja Nagyváradon utolsó előadását. A társulat aztán másnap reggel 8 órakor külön vonaton indul el Nagyváradról Kolozsvárra s itt aznap és másnap 29-én berendezkednek és előkészületeket tesznek az előadások megkezdésére. Az első előadást szept. 30-án tartja a társulat, mely alkalommal az „*Ezer év*” czimű darab kerül színre. Ezt aztán nemsokára egy másik premiére, a „*Görög rabszolga*” követi. A társulat pár új taggal kiegészítve tér vissza Kolozsvárra. A színtársulat elhunyt jeles tragikusának, E. Kovács Gyulának helyét egyelőre vendégzereplésekkel pótolja az igazgatóság Kolozsvárt. E czélsből *Ivánffy* Jenő, a nemzeti színház jeles tagja hosszabb szabadságra még októberben Kolozsvárra jön.

Perényi Margit, színtársulatunk volt kedvenc soubrette, mint már megirtuk, *Komjáthy* János *debreczeni* színtársulatahoz szerződött. Felépését ma és holnap kezdi meg, mikor jelenleg *Mármaros-Szigeten* működő színtársulatánál Aud-

Lehet, hogy ilyen hangzatosan nyilvánuló szeretetre, mire látszólag oly kevés ok van, helyes bizalmatlanságot érezni, de nem vagyok bizonyos benne. Idővel talán meg tudom, ha ügyelek magamra és a környezetemre. Magtanolom a dolgokat olyanoknak látni, a milyenek valósággal, nem a nagyatyám szemével, de a magával nézve azokat. De vajjon megérdemli a fáradságot? Ámbár az arca elborult e gondolatra, egésze véve, szívében több reménnyel, mint félelemmel tilt le az íróasztalához, hogy a kél levélre válaszoljon. Levelei nagyon egyszerűek és egyenesek voltak Carpenter-nének azt írta.

„Meghívasát köszönöm, meg fogom kegyedet látogatni, mielőtt Hepsworthnéhoz mennék.”

Hepsworthnénak ezt írta — „Meghívasát köszönöm és miután Carpenter-nét meglátogattam, el fogok kegyedhez menni.”

Aztán a két levelet saját maga tette fel a postára. Sokkal fontosabbak voltak azok előtte, minthogy eselédre bizza.

A Hester siketsége alkalmatlan volt és a londoni utcák zajos forgalmában kissé veszedelmes. A kocsi utakon áthaladva, nagyon kellett ügyelnie; azt kívánta, hogy bár olyan szemei volnának, mint a kaméleonnak és képes volna egyszerre két különböző irányba látni.

— A vidéki nyugalmat és esendességet szeretni fogom, mondá magában. Azt hiszem, hogy Carpenter-né egy szelíd öreg asszony és nem lesz terhére, hogy most sokkal siketebb vagyok, mint hogy sokat tudjak vele beszélni. — És kellemes víziói voltak a balzsamos levegőben töltött hosszú nyári napokról, kint a virágos réteken és a szeliden mormogó patakok mellett.

(Folytatása következik.)

ran „Baba”-ját fogja eljátszani. Mármaros-Szigeten nagy kíváncsisággal várják e két előadást.

A színház állandósítása.

Kolozsvár, szept. 2.

A kolozsvári színház állandósításának kérdése újra egy lépéssel közelebb jutott a megvalósításhoz.

Első lépésnek azt az interpellációt tekintjük, melyet *Somodi* István ügyvéd intézett a polgármesterhez a színház vándorlása ügyében. Az első lépést nyomon követi a második: *Böölöny* József intendánsnak Szvacsina Géza polgármesterhez intézett átirata, melyet a szakosztályok tegnap tárgyaltak.

A tárgyalás következőleg folyt le:

Salamon Antal tanácsos ismerteti Böölöny intendáns Szvacsina Géza polgármesterhez intézett átiratát.

Az intendáns elmondja, hogy ő már régen foglalkozik a kolozsvári színház állandósításának kérdésével; de a körülmények még eddig nem voltak olyanok, hogy a kérdést sikeresen meglehetett volna oldani.

Hosszas indoklással kifejti, hogy a kolozsvári színház jelenlegi szubvenziója nem elegendő arra, hogy a társulat az egész nyarat otthon töltsen. Elismeri, hogy az állandósítást ezzel a szubvenzióval is keresztül lehetne vinni; de szerinte akkor gyöngébb társulatot kellene tartani s tartatni, hogy az előadások sem állhatnának azon a nivón, melyen a kolozsvári színház előadásainak állaniuk kellene.

Kijelenti ezután, hogy az állandósítás sikeres keresztülviteléhez, két havi nyári szünet tartása esetén, még 20 ezer forint szubvenzió volna szükséges s hogy ezt megnyerhesse, kéri a város támogatását.

Végül közzönetet mond a városnak, hogy az állandósítás érdekében aktiót indított s ez által az ő dolgát is megkönnyítette.

A szakosztály tudomásul veszi Böölöny intendáns átiratát.

Szvacsina Géza polgármester szól hozzá a dologhoz s kijelenti, hogy a város készséggel támogatja Böölöny intendáns az állandósítás keresztülvitelében.

Hogy azonban ezt tehesse, reális számításokra van szüksége, mert csak így jöhetne tisztába azzal: mirelő föltételektől függ a kérdés megvalósítása?

Egy székebb körű bizottságot küldenek ki, mely lépjen érintkezésbe az intendánssal. Az intendáns mutassa be számadatait, csináljon reális költségvetést s fejtsse ki, hogy mi szükséges ahhoz, hogy a társulat egész éven át itthon játszhék.

Ha ez megtörtént, akkor a miniszterhez fordulnak. Fölfejtik, hogy a kolozsvári színház milyen fontos kulturális, de főleg hazafias missiót teljesít az erdélyi hazafészenben, de hogy azt egész sikerrel teljesíthesse, több segélyre van szüksége. Hasonlitsa össze, a miniszter, hogy az adandó segítség esetén milyen nagy eredményeket lehetne felmutatni s befogja látni, hogy sokkal kevesebbet kérünk, mint a mennyit adunk.

Ezt a kérést annak idején egy küldöttség adná át a miniszternek, mely állana az intendánsból, főispánból, polgármesterből és több városi képviselőből s ezen küldöttség szóval is fölfejtene a miniszter előtt a dolgot s talán ekkor sikerülne nagyobb subventiót eszközölni ki, hogy a színház az egész nyarat itthon tölthesse és előadásai mégis mindig magas színvonalon állók legyen.

Határozatba ment, hogy bizottságot küldenek ki a kérdés megbeszélésére s erről Böölöny József intendáns értesítik.

Ezzel a színház ügyének tárgyalását berekesztették.

Szeptember 1-jével

uj előfizetést nyitotunk az „Ellenzék”-re. Kérjük, a kiknek előfizetése augusztus 1-ével lejárt, kegyeskedjenek az előfizetést mielőbb megújítani, hogy a lapot továbbra is küldhessük. Előlehet fizetni egy évnegyedre 4 frttal, egy hóra 1 frt 50 krral.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, szeptember 2.

— **Jókai felhívása.** Az *E. Kovács Gyula-emlékbizottság* mai naptól kezdve új alapon kezdi el a gyűjtést a nagy művész családjának segélyezésére. *Jókai* adta azt a tanácsot, hogy másképen kell folytatni a gyűjtést s ugyancsak ő maga írta meg a felhívást is, a mit a gyűjtő-ívek ki fognak nyomtatni s melyet mai lapunk élén közlünk. Hisszük, hogy az a felhívás, melyben a legnagyobb élő magyar író szó-

Az első Lajos napja.*)

— Egy kis visszaemlékezés. —

Szucság, aug. 28.

Az „Ellenzék” egy mult heti számának az a közleménye, a mely az utolsó kolozsvári Lajos napja emlékét utította fel emlékkönyben, arra ösztönöz, hogy emlékezzem meg az első Lajos napjáról, a melyet Kolozsvár közönsége megünnepeelt.

Positív tudomásom szerint ugyanis Lajos napja megünneplése 1889-ben történt először. Abban a nevezetes esztendőben, a melyben az emlékezetes véderő-vita szilaj hangulata felkavarta a hazafias szenvedélyeket s nagy nehezen utat tört mi hozzánk is, hagyva annyi nyomot a szívekben, a mennyit mi, akkori kolozsvári egyetemi ifjak, elégségesnek tartottunk arra, hogy a Lajos napja megünneplését *kezdemenyyezzük*.

Azért hangsúlyozom a „kezdemenyyez-zük” szót, mert tudakozódásaim dacára, sem akadtam annak nyomára, hogy Kolozsvár 1889-et megelőzőleg ünnepelte volna Lajos napját.

Egyszer egy pécsi lapban olvastam ugyan, hogy Kolozsvár 1861-ben ült még Lajos napot, de olyan *kolozsvári* embert nem találtam, a ki erről tudott volna. Ettől ugyan, még megünnepeletett az 1861-iki Lajos napja, mert a mult eseményei tekintetében a világon sehol sem annyira feledékenyek, (majd azt irtam: *kegyeletlenek*) az emberek, mint Kolozsváron, a hol bizonyos körök szinte mesterségesen ápolják ezt a feledékenységet.

De hát szó, a mi szó, mivel nem akadtam az 1861-ik Lajos napja tekintetében megbízható bizonyítékra, azt vagyok bátor mondani, hogy az első Lajos napot tehát mi kezdemenyyeztük. Már t. i. mi ketten: Radnóthi Dezső és én.

Mondhatom, hogy nehéz munka volt. Soha előttem nem láttam jobban a nagyvárost majmoló kis város társadalmi életének a ferdeségeit, mint ennél a munkánál. De hát megküzdöttünk vele. Pedig bizonyos köröknek nem tettset a kezdemenyyezés. És nem csupán a mindig hiú, mindig loyális, mindig csuszó-mászó egyének serege sérget értem a bizonyos köryök alatt. Voltak u. n. nagy hazafiak is, a kik abban látták a „merész” kezdemenyyezéssel szemben hivatásukat, hogy praedikálják a józanságot, a mérsékletet. De voltak, a kik mindjárt átértékelték a kegyelet eddig mindig teljesítetlenül maradt kötelességét és segítségünkre voltak munkánkban.

Első kelyen Szász Gerő állt köztük. Mi őt kértük fel a rendező bizottság elnökeül. Elvállalta, sőt egy szép verset is írt ez alkalomra.

Mint ha most is hallanám a Malonyai Dezső erőtéljes szavaltatában a hatalmas vers egy pár óriási tapsviharral fogadott stropháját:

„Fegyvered volt a szó, tornád a szeretet,
Ezzel verted meg a földi isteneket...
Még fennhordják fejük, még ugyan fennállnak —
De füstje szétfoszott a bűvös oltárnak...
Még félhomály dereng, de a hajnal itt van, —
Láncazt az oroszán tépi a kaliban”...

Még a lánczcsörgést is hallani véltük a Malonyai szép szavaltatában és ugyancsak tapsoltunk Szász Gerőnek.

Kivüle Kis Sándor kegyesrendi tanár írt még felkérésünkre verset, a mit hatáson Hadházy Sándor szavalt el. (Talán nem jelzik előéletét homályosnak érte a vármegyénél, hol most pénztári ellenőr, Hisz azóta több képviselő választásnál megmutatta, hogy *megjőzanodott*.)

Még Szvacsina Gézané önaga ragadta még tapsokra a lelkes közönséget szép szavaltával.

Az ünneplés hangulatát fokozta, hogy Kolozsvár sz. kir. város törvényhatósági bizottsága kebelében épen akkor indult mozgalom Kossuth diszpolgárrá leendő választása iránt. Ezt a mozgalmat Benel Ferencz vezette eredményre. Igaz, hogy politikai praktika megakadályozta, hogy a diszpolgárrá választásra vonatkozó indítvány, — mint terveztük — a névnap előestéjén menjen keresztül a kommunitásban.

de a választás jelentőségét eléggé demonstrálta az a tény, hogy az indítványt három kivételével, a törvényhatósági bizottság minden tagja magáévá tette aláírásával. Segítve tehát a Benel kezdemenyyezése által felvetett mozgalom hangulatától is, csak megcsináltuk valahogy a Kossuth Lajos névnapjának szentelt első ünnepet.

Még a világitást is kifizéroztuk. Könyves szemekkel láttam a Bánffy Dánielné báróné ő exelenciájára kivilágított ablakait. A világitásnál Aczel Sándor dr. barátunk, — aki most a szegedi államfőházban vendégszerepel párbaj-vőtsé miatt, — tett ki magáért. Az ő ablakai bengali fényénél a tömeg

észre sem vette a városháza ablakainak a sötétségét.

Bizony tiz éve mult annak. Azután még négy éven át rendezték több-kevesebb sikerrel a Lajos napi ünnepet. A fáradós jutalmának vettem a végzettől azt, hogy az utolsó Lajos napján én tartottam felolvasást a nagy száműzöttiről.

Egyébként pedig azt kell látnom, hogy Kolozsváron a Kossuth-kultusz, a mi pedig integrans része a hazafiságnak, nem emelkedett intensitvitasában. Ugy látom, hogy nem kedvez annak a helyben szervezve levő pártok hangulata sem. Nem kutatom ennek magyarázatát, sőt szemrehányást sem teszek érte. Csak e kis visszaemlékezés kapcsán köszönetemet akarom nyilvánítani azok iránt, a kik minket, akkor ifjakat, a tiz év előtti kezdemenyyezésben támogattak és elismerésem a mai ifjuság iránt, a mely, — mint az egyetem-kör világitása mutatta — tovább ápolja, fejleszt az általunk elvetett magot.

Várady Aurél.

A szőlők lisztharmat-betegsége.

Az egész ország szőlőit ellepte egy eddig nálunk kevésbé észlelt betegség a lisztharmat (oidium tuckeri.) A lisztharmat, ugy mint a paronospora a szőlő összes zöld részeit megtámadja.

Felismerhető arról, hogy a szőlő leveleinek felső lapján fehér uti porhoz hasonló kiverődés keletkezik, a melynek nyomában a zsenge levél egészen elszárad, a kifejtett erős levélen pedig elszáradt foltok keletkeznek.

Legnagyobb károkat teszi a lisztharmat a szőlőfürtökön, melyeknek boggyót lepi el a fehérpor-alaku baj. A boggyók felrepednek és száraz időjárásnál elszáradnak, nedves időjárásnál elrothadnak, egyszóval tönkre megy a termés.

Sok ezer hold szőlő pusztul el így az idén Magyarországon szőlőtermése, mert a termelők nem védekeznek az előttük ismeretlen veszedelem ellen.

Pedig a betegség ellen biztosan lehet védekezni, sőt már a fellépett betegség tovaferjedését is meg lehet akadályozni.

Az erre a célra készült fujtatókkal és porozó-gépekkel, a melyek a kereskedésekben ma már mindenütt kaphatók, tiszta kénpor vagy a mi még jobb, egy új kén-preparátumot, a dr. Aschenbrandt-féle rézkénporot fujtatjuk a szőlő fűrtjeire. Még pedig nemcsak a beteg fűrtöket porozzuk így be, hanem az egész termést.

Ezen eljárással biztosan megakadályozzuk a betegség tovább-terjedését a már megtámadott fűrtökön, az egészséges fűrtöket pedig óvjuk a megbetegedéstől.

A védekezés munkája igen egyszerű, közönséges munkások könnyen végezik.

A dr. Aschenbrandt-féle rézkénpor egy német találmány, a mit az ország veszedelmre való tekintettel a „Borászati Lapok” szerkesztősége honosított meg Magyarországon, s ma már Budapestten is gyártanak. Kén, rézgáz és mézshidrátt keveréke az új szer, mely igen finomra őrölve kerül forgalomba.

A használatban levő fujtatók és porozók bármelyikével dolgozva, a rézkénpor porfelhőbe burkolja a szőlőtöket és behatol a növény minden részecskéjében. A rézkénpor ezen tulajdonsága folytán 1/2-résszel kevesebb is kell belőle, mint a tiszta kénporból, míg a benne foglalt réztartalom folytán véd-szer a szőlő egyéb betegsége, mint az antracnózis, a peronospora stb. ellen is.

A nagy kereslet folytán elfogyott a kén Budapestten, ezért megakadt a rézkénpor gyártása is, de már utban van egy nagy szállítmány kén Szeiczillából, mely 3-4 nap múlva érkezik meg, ezzel ki lesz elégtve a termelői szükséglete.

A szőlőtermelő közönségre életkérdés, hogy védekezzen a lisztharmat ellen és ahol a baj jelentkezett, egyszer legalább, még ha szeptember hóban is, porozza be szőlőit.

Jövő tavaszra, amint a szőlő hajtása 8—10 cm. hosszra nő, ismét kell a szőlőt porozni és ezzel elejét vesszük a további veszedelemnek.

B. L.

Az emberirtó.

Igy nevezte el Zola egyik regényében a pálinkát, melynek romboló hatását a szervezetre, lélekre és erkölcsre megrázó vonásokkal ecsetelte. A középkorban „az ördög szentelt vízé”-nek hívták nem kisebb jogosultsággal, mert a mely népet a pálinka ördöge hatalmába kerített, arra valóságos pokoli hatást gyakorol. Pusztítóbb a koleránál és tüdővészénél, mert nemcsak egyesek, hanem egész népcsaládok esnek áldozatul. A pálinkafogyasztás mérvéről biztos következtetést lehet vonni egy nép anyagi, szellemi és erkölcsi viszonyaira. Amerikában azokban az államokban, hol a szesz ital fogyasztását semmi intézkedéssel nem korlátozták, háromszor akkora a gyilkosságok és egyéb vétkek száma és felényi a népszaporodás, mint azokban az államokban, hol a szesz ital fogyasztását korlátozták.

Európában legelőbb Svédországban ösmérték föl a pálinka népront, hatását, hol a

század elején fejenkint 45 liter pálinkát fogyasztottak és majdnem minden második házban pálinkamérés volt. Az első mértékletességi egyesületet a wexiöi gimnazisták alapították, mely azonban még a tanár uraknál sem talált kedvező fogadtatásra. Mindamellet mégis buzdítólag hatott a fiatalok jó példája és nemsokár megalakult a Svéd Mértékletességi-Egylet, melynek élén maga a király állott és az ő példájára a svéd arisztokrácia is belépett az egyletbe. Ennek köszönhető, hogy ma már Svédországban a részegeskedés tetemesen alábbhagyott és a nép jóléte szemlátomást emelkedik.

Svájcban, a közhasznú társadalmi intézkedések hazájában, magas fogyasztási adókkal és vámkokkal korlátozzák a szesz italok fogyasztását és pedig oly szép sikerrel, hogy e kis ország a mértékletesség tekintetében is mintáulhatnak tekinthető.

Oroszországban újabb időben a kormány dicsőretre méltó buzgalmat fejt ki az iszákosság régi nemzeti káros szenvedélyének kortátozására és a jótékony hatás már is szembeötlő. Az egyre szaporodó mértékletességi egyletek nagyon támogatják a kormányt üdvös tevékenységében.

Németországban most törvényt alkotnak az iszákosság gondnokság alá helyezésére. A német birodalomban számos mértékletességi egyesület, gyógyintézet és menhely működik közre abban, hogy az iszákos embereket ismét visszatérítsék a józanságra és munkásságra. A bielefeldi menhely egymaga több mint 6000 embert gyógyított ki és adott vissza a társadalomnak és családjának.

Franciaországban az iszákosság borzasztó mérvet öltött és még az iskolás gyermekek között is grasszáll. Ujabbban ott is erélyes rendszabályokhoz nyultak, melyek közül felemlítésre méltó különösen az, hogy a katonatisztek is beléptek a mértékletességi egyesületekbe, mitől különösen a katonaságra nézve üdvös eredményeket várnak.

Hazánkban kormány és társadalom egy aránt érzéktenül nézi a szeszitalok mind mélyebben ható rombolását. Hogy a pálinka ivás a Felvidék régi betegsége, azt tudja mindenki. Még sokkal elszomorítóbb azonban hogy az iszákosság ujabbban az ország többi vidékeire is elharapódzott, ugy, hogy mai napság már az alföldi városok is illatoznak a subapálinka gözetől. Mutaikozik is ennek hatása a nép elszegényedésében, valamint abban, hogy évről évre satnyulóbb fiatalság jelenik meg sorozáson.

Hogyan oltuk el a petróleum-lámpát?

Megint csak mindennapos kérdéssel hozakodom elő. Nagyon szomorú alkalomból teszem. Egy összeeggett, szerencsétlen cseledelemre adta tollamra a témát. Szükséges-e elmondanom az esetet? Az ujdonságot vezetője sem regisztrálja már, félredobja a petróleum-lámpa robbanásáról, meggyulladásáról, hozzá érkező hírt, lehet, hogy még mindenkoron megcsik a szíve a lángba borult szegény cseledeleian fájdalom, életveszedelmén, a mindennapos eset azonban de-hogy érdekli. Elcsodálkozik az ember a nagyközönségnek rettenes indolenciáján bizonyos ujtásokkal szemben. A tudomány, a technika szüntelenül azon fáradozik, hogy a közönség kíváncsalmainak a petróleum-világítás terén is a lehető legnagyobb mértékben eleget tegyen. Ujabb meg ujabb lámpaszerkezeteket eszel ki, javítja, tökéletesíti a meglevőket, a régi lapos- és kör-égők helyébe sokkal jobbakat, megfelelőbbeket konstruál, gondoskodik az égők felületének átalakításáról és az égéshez szükséges levegőnek a lámpába való helyesebb vezetéséről, a petróleumnak erősen csökkentette robbanó-képességét, fokozta a petróleumnak tökéletesebb elégségét, megsztintette az égéssel járó kellemetlen szagot, elhárította az égési maradókat, megállapította a lámpák helyes kezelési módját, stb. stb.

És lám, mindennapi észlelet, hogy a publikum indolens e javításokkal, e tökéletesítésekkel, ez ujtásokkal szemben, a lámpák kezelésében pedig annyira hanyag, hogy ha rá is adta magát valamely javítás alkalmazására, azt ez okból nem használja ki, nem értékseleti eléggé. Lámpáinknak, bármilyen szerkezetűek legyenek, szigorú gondozás kell, a legnagyobb foku tisztaság, ha azt kívánjuk tőlük, hogy jól világítsanak és bajt, veszedelmet ne okozzanak. Ismerek akárhány gondos, lelkiismeretes, nagyon művelt háziasszonyt, hozzá uri asszonyt, aki maga gondozza lámpáit, nem bizza ezt a fontos munkát a cseledre, meg is van érte a jutalma, nemcsak a lámpák erős fényárasztásában, de lelkiismerete nyugalomban. Mivelhogy rendszeren is a szakértelmen mulik, mint egyben. Cikkünkben nem akarunk ez alkalommal a petróleum-lámpák helyes gondozási módjával foglalkozni, régebben különben is szóvá tettük már ezt a témát és bőven adtuk meg hozzá az utasításokat. Vannak azonban a petróleum-lámpa körül kérdések, a melyekről nagyon téves nézetek keringenek a közönség körében. Egy ilyen, nem épen egészen jelentéktelen, kívánunk a jelzett szomorú alkalomból ezuttal tisztázni.

Tessék csak az olvasónak ismerősei körében kérdés tárgyává tenni, hogyan oltuk el a petróleum-lámpát? — meg fog

győződni, mennyire divergálnak a vélemények és hogy mindenki mily nyomós érvekkel fog kardoskodni az általa követett egyedi eljárás mellett. A legtöbb bizonyára az elfuvarztartja a legbiztosabb módnak, pedig ez a módszer nagyon sok szerencsétlenségnek volt már okozója. A veszedelem keletkezése ugy magyarázható, hogy abban a pillanatban, amikor a lángot felülől befújt levegőárammal akarjuk eloltani, a levegő behatol a petroleum-tartóba is, az ott föhnelegedett gázokat a lángba kergeti, ama gázok meggyulnak, összezsápnak, a tartó-petroleumma persze eszplodál és meg van a baj. Régóta intik a közönséget, hogy a lámpát ne felülől fujja, jobban ajánlják a vízszintes irányban való befuvást, amikor a levegőáram nem hatolhat a tartóba, de rögtönösen eloltja a lángot. A fuvason kívül a másik módszer, a lámpa belét annyira csavarni le, hogy a láng mindinkább kisebbedvén, magától alszik el. Hogy megítélhesstük azt, miért jobb és biztosabb ez az utóbbi módszer az elfuvar akármelyik fajtájánál, pár szóval bocsátkozunk belé a petroleum elégségének folyamatába.

A gondosan raffinált, tisztított petróleum, mint ismeretes, közönséges hőmérséklet mellett meg nem gyullad. Hogy lángra lobbajjon, bizonyos hőfokon tul kell fölmelegíteni, a mikor könnyen gyulladó gázok illanak el belőle, melyek tüzkaposak. A lámpa égője belének felületén az utóbb említett folyamat megy végbe. Az által, hogy a petroleummal átitatott bálhez égő gyufával közeledünk, a petroleum fölmelegszik és elegendő gáz képződik ahoz, hogy tüzet fogjon, vagyis hogy lágot adjon. A lángot egyre táplálja a folytonosan elpárolgó petróleum és az elpárolgási felület a bél emelése vagy süllyesztése által jól szabályozható. Ha már most akár fölülől, akár pedig oldalról fuvunk levegőt a lámpába, hogy azt eloltssuk, a bél fölmelegített felületen nem szűnik meg mindjárt a könnyen gyulladó gázok képződése, a miről az a tapasztalat is meggyőzhet bennünket, hogy az elfuvar után rendszeren még orrfintorító füstgomoly emelkedik ki a lámpahengerből. Emellett mindig megvan az a veszedelem, hogy a láng a föntebb jelzett okból egyuttal becsap a petroleumtartóba és azt fölrobbantja. Igaz, hogy az ujabb égő szerkezetek, no meg a nagyon gondosan raffinált és csakis igen magas hőmérséklet mellett meggyulladó petroleum mellett erősen csökkent a visszacsapás, illetőleg a tartóban levő olaj lángallobbanásának lehetősége, de elvögre egészen kizárva nincs, hozzá még az ördög is egyre leselkedik ránk.

Egészen más a folyamat akkor, ha eloltáskor a belet csavarjuk le. Amily mértékben süllyesztjük a belet, oly mértékben száll alá felületének és a benne elpárolgó petroleumnak a hőmérséklete. Természetes következménye ennek, hogy a képződő gáz mennyisége csökken, a láng egyre kisebbedik. A láng abban a pillanatban alszik el, a mikor a képződő gázmennyiség a legkisebb láng föntartására sem elégséges. A veszedelem esete tehát a bél lecsavarásakor tökéletesen ki van zárva, fölteve természetesen, hogy a lámpa tisztántartásáról gondoskodva van és az égő belsejében nincsenek halladékok, melyek meggyulladva, izzásba hozva, a tartóban fejlődő gázokat fölrobbanthatják. A bél lecsavarásakor kellemetlen szagu gázok sem fejlődhetnek, mint az elfuvarok mindig, mert azokat a gázokat, melyek bűdösséget okozhatnak, maga a kialvó láng emészti föl, szatalan gözzökre, szendioxiddá és vízzé változtatva őket.

Tessék tehát a lámpa szigorú tisztántartásáról gondoskodni és eloltáskor a belet lecsavarni, nem pedig a lángra fujni.

KÜLÖNFÉLÉK.

Kolozsvár. szeptember 2.

— **A világ legtágasabb háza.** A török szultán most fejtezte be Mekkában annak a háznak az építését, melyet most a világ legtágasabb s legnagyobb házának lehet mondani. A zarándokok befogadására szolgál 6000 embernek nyujthat nyug-és menhelyet. Utána következik nagyságban a Bécs városának egyik külvárosában fekvő egy lakóház, melynek nem kevesebb mint 2112 lakója van. S ebben az osztrákok székes fővárosa megelőzte még London városát is, mert az ottani három legaagyobb ház, a Rowton-házak lakóinak száma csak 800,677 illetve a harmadiké csak 500-ra rug.

— **Az angol sajtó a mult évben.** A mult évben Angliában 756 művet adtak ki; ezek közül 6008 egészen új mű, 1508 pedig csak ujabb kiadás volt. Az új könyvek közül 1758 regény, 732 iskolakönyv, 618 történelmi, 535 pedig theologiai munka. Érdekes, hogy 1897-ben 410-el több új könyv látott napvilágot Angliában. A hanyatlás annak tulajdonítják, hogy a spanyol-amerikai háború miatt a hírlapok némileg elvonták a közönség figyelmét az új könyvektől.

— **Drága virágok.** W. W. Astor, az ismert amerikai milliomos nemrégiben 6000 dollárt (12.000 forintot) adott egykertésznek egyetlen rózsáért. Ez nem az első eset, hogy virágokért ily horribilis összeget adnak. Frigyes császár feleségének orkidea-gyűjteménye 300.000 forint értékét képvisel: Chamberlainnak, az ismert angol államférfiúnak ugyanilyen virágokból álló gyűjteménye pedig 200.000 forintot. A mi Jozsef főherczegünknek körülbelül 500.000 forint értékű virága van.

— **A levegőnek negyedik alkotórésze.** Annak idején azt tanultuk az iskolában, hogy a levegő két elemből áll; oxigénből és hidrogénből; azóta felfedezték egy harmadik alkotórészét, melyet argonnak neveznek el; és íme most a levegőnek szorgos kutatói, Ramsay és Morris urak hosszan tartó kísérletezés után azon meggyőződésre jutot-

tak, hogy annak negyedik, idáig ismeretlen alkotórésze van még, mely sulyosabb, mint az argon, de kevésbé illeköny, mint a hidrogén és oxigén. Azt javasolják, hogy ez új alkotórész, ez új gázt kripton-nak nevezzük, a mely elnevezés görög szó kriptos és azt jelenti, hogy „eltakart elrejtett”.

— **Erfőgyasztás a kerékpározásnál.** A ki csak nem tüdőléből vagy kedvetelésből kerékpározik, az helyesen teszi, ha futás gyorsasága nem haladja meg a 4 mt. perczenkint 40—50 km. sikterületen napjában és 3¹/₂ emelkedést. Kivételesen 168 km engedhet meg magának egy nap alatt egy nem trainirozott kerékpározó, a mi egy erős munkás 420.000 mkgt napi munkájának felel meg. A leggyakorlatabb kerékpározó legnagyobb utja sikerültén 526.796 km. 24 óra alait és 38.220 km. óránkint. A munkaképesség nagyon csökken az első óra alatt, valamint az első és negyedik óra között is jelentékenyen kisebbedik, hogy ettől kezdve a 24-ik óráig egyenletesen, de lassabban sülyedjen.

Jótekonyság.

Somkerék értelmisége által Somkeréken az ujjonnan épült óvoda nagytermében 1899. évi aug. hó 27-én 1/3 részben E. Kovács Gyula siremléke, 1/3 részben a széki tűzkárosultak és 1/3 részben a somkeréki ev. ref. templom orgona alapja javára rendezett batyus táncmulatság fényszen sikerült. — Belépti 50 kr.-os személyjegy és 1 forintos családjegyek árából begyűlt 38 ft 50 kr.

Felülizettek: Haller Rezső 15 ftrot, Hirsch Kálmán 8 ft 50 krt, Reiter Simon (O-Radna) 3 ftrot, Karácsonyi János, Csejdi István, Farkas Ferenc és Kovács Sándor 2—2 ftrot, dr. Lengyel Ignác, Brukner Károly, Sugár Ignác, Tyukodi Lajos, Kornis Viktor gróf, Varga Gyula, Polonyi János és Goldstein Dávid 1—1 ftrot, Ádám György, Koraján János, Móricz Jánosné, Kovács Ferencz, Belesug Pompejus, Bándy Zsigmond, Krentner Károly, Deutsch Móricz, Piskolti Béla, Fekete Gerő, Epstein N., Albisi Géza, Grám Gyula, Ruzs János és Rácz Miklós 50—50 krt, Marosán György, Rácz Janka, Vártenberg Mózes és Kiss Géza 20—20 krt.

Az összes bevétel kitett 89 ft 90 krt, A kiadások 59 ft 14 krt.

Maradt tiszta jövedelem 30 ft 76 kr., mely összegből I. E. Kovács Gyula siremléke javára való juttatás végett a tekintetes szerkesztőség czimére 10 forint 25 krt (illetve 10 ft 10 krt).

2. A széki tűzkárosultak javára való juttatás végett Nagy Lajos szamosujvári járási főszolgabíró urhoz 10 forint 25 krt. (illetve 10 ft 10 kr.) postán utalványoztatott.

3. A somkeréki orgona-alap javára takarékpénztárba való elhelyezés végett Farkas Ferencz felügyelő gondnok ur kezéhez 10 ft 26 kr. adatott át.

B. e. Szász Domokos erdélyi ev. ref. püspök emlékének megőrkítésére és utolsó alkotásának: a kolozsvári szeretetháznak javára Goldstein Dávid vezetése alatt a táncvizsgálommal kapcsolatban tombola-játék volt, melynek javára:

1. Goldstein-nővérek által ajándékozott kézi munkáért Piskolti Gizella kisasszony gyűjtött 4 ft 60 krt.

2. Csáp Elvira kisasszony által ajándékozott tárgyakért Bándy Anna k. a. gyűjtött 3 ft 10 krt.

3. Vártenberg Pepike k. a. által ajándékozott ékszerartortért Goldstein Málvin k. a. gyűjtött 2 ft 20 krt.

4. Wártenberg Berta, Szigyártó Eugénia, Deutsch Eszti és Gyalai Rozália kisasszony által ajándékozott kézimunkáért Szigyártó Rozália kisasszony gyűjtött 1 ft 80 kr.

5. A rendező bizottság által 2 f. 70 krért vett bőségtütre Szigyártó Eugénia kisasszony gyűjtött 4 ft 70 krt.

6. Ugyancsak a rendező bizottság által 1 ftért vásárolt tájtek szivarszipkára Csáp Elvira kisasszony gyűjtött 3 ft 70 krt.

Összesen begyűlt 19 ft 50 kr., melyből levonva a rendező bizottság által vett két utóbb említett tárgyak árát, a nemes cézl javára maradt 15 ft 80 krt Goldstein Dávid rendező az illető egyházkerület igazgató tanácsának ezimére elküldötte. A rendező bizottság a felülizetőknek és azon nemes szívű fiatal hölgyeknek, kik a tombolához kézmunkákat és más tárgyakat ajándékozni szívesek voltak, köszönetét fejezi ki.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felölös szerkesztő és laptulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

NYILTÉR.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a

Biázini Szállodat,

valamint az abban levő éttermet és kávéházat renováltattam és azt a régi jó hírnevének megfelelőleg kezelem.

Kávéházamban billiárd, sakk, dominó és társaságok részére külön helyiségek állanak a t. cz. vendégek rendelkezésére. Kiténő izletes konyhám és tisztán kezelt boraimért felelősséggel szavatolok.

Abonám jutányos áron felvállalok. A n. é. közönség szíves pártfogását kérve maradtam

mely tisztelettel

Winkler Jakab,

szállodás.

*) Postai tévedésből elkésve érkezett.

Szerk.

Hirdetések.

Érmelléki csemege szőlő és dinnye telep!!!

Ajánlom legnemesebb faj saját termésű **Ananász és Turkesztán dinnyeimet.**

Egy darab ezukor dinnye, legnemesebb faj 10, 15, 20, 25, 30—40 krajczárig.

Egy darab Braziliai és Marsovszky görög vérvörös 15, 20, 25, 30, 40 krajczárig.

A csomagolás saját áramba lesz számítva és utánvétellel szállítva.

Egy 5 kilós posta kosár finom **csemege szőlő** franco szállítva 2

frt 50 kr.

Tisztelettel

Benkő Kálmán Utóda
Székelyhidon.

767. 4—6.

Wesselényi Miklós-utca 5. szám.

Raktáron kaphatók kész új és átalakított

Billiárdok, kávéházi kasszák, dákók és labdák
és minden hozzátartozandó cikkek.

Felvallalom bármilyen billiárd átalakítását, kiséprezését, teke-asztalt karambolra, karambol-asztalt teke-asztalra és mindkét játszmát e kétféle mandanellal egy asztalra is alkalmazom. — E téren való szakértelmemet ezen a pályán 20 évi működésem tanúsítja. 781. 3—10.

— (Videki megbízásokra készséggel vállalkozom!) —

Minden családnál szükséges egy varrógép,
azt pedig legjutányosabban csak

Bernáth E. Sándornál

(Vashid mellett)

Telefonszám 412.

Lehet kis havi részletfizetésre úgy a vidékieknek, mint a helyben lakóknak venni!

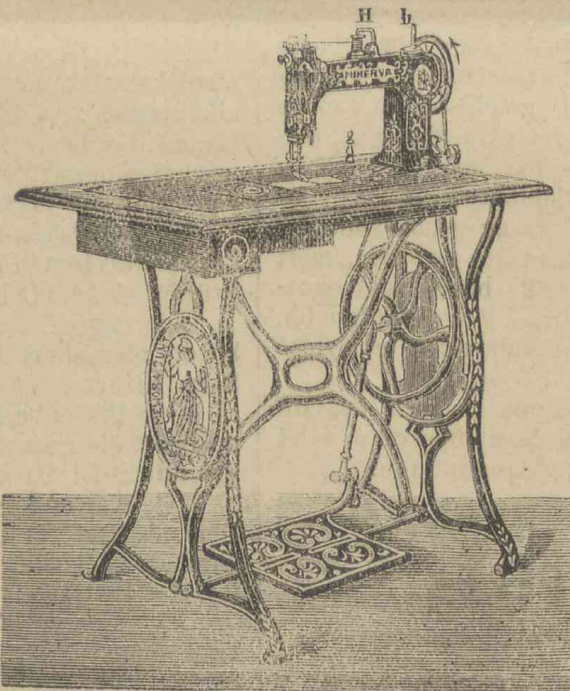
Raktáron van: **Singer, Medium, Titania, Heud és Neu Minerva, Howe, Cylinder, Láncszem-öltő, Gritzner, kis- és nagy Körhajós, Kézi, Harisnyakötő** és a legújabb **Kézi himző-gép**, a melyen félóra alatt bárkit megtanított dolgozni!!

A régi gépet becserelem!

A javításokat olcsón és gyorsan elkészítem.

516. 31—00.

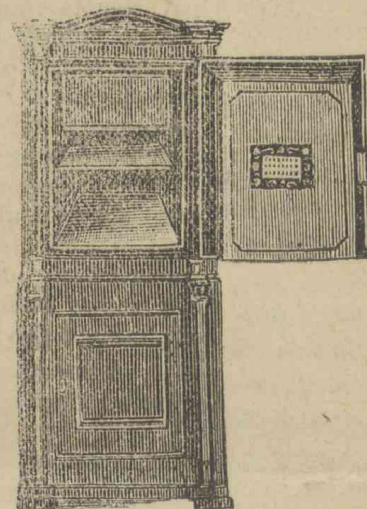
Sürgőnyezim: **Bernáth gépraktár Kolozsavart.**

Szülők figyelmébe!

Egy művelt izraelita családnál, a hol a magyar nyelven kívül a német és francia nyelven is folyik a társalgás, jobb házból való középiskolát vagy felsőbb leányiskolát látogató **leányok** teljes ellátásba és tanulmányaik feletti felügyeletbe részesülhetnek. Cím a kiadó-hivatalban.

803. 2—3.

REMÉNYIK VIKTOR

vaskereskedés

—) **KOLOZSVÁRT.** (—

Községek és közigazgatási hatóságok részére

es. és kir. szabad. hazai gyártmányú tűz és betörésmentes

pénzszekrényekből és Casszákból

nagy választéku raktárt tart.

— Árjegyzékek kívánatra díjmentesen küldetnek. — 737. 6—12

Bernstein padló-fénymáz,
Pillanat padló-fénymáz,
Email Glasur fehér és színes,
fest és fényez egyhuzamban.

A MARX LAJOS Bécs, Mainz és Szentpétervári fény- és festégyárából.

Gyorsan száradó, tartós és mindenféle kezelhető fénymáz, padlók, konyhabutorok és bármilyen fa, vas vagy bádóg háztartási eszközökre. Kétféle mosható festék falra, konyhai öblítő helyeken. Raktára **Gergely Ferencz, Biasini Sándor és özv. ifj. Pere István**énál. 778. 2—6.

Kiadó jó minőségű külbirtok!

1899 év október 1-től (6) hat egymásután következő esztendőre.

Kolozsavart IV-ik monostor körüli határban 6 darab szántó, 1 darab kaszáló és a fő-utca 29. sz. ház és telek után járó nyári marhalegeltetési jog és tüzfának való tölgyerdő nyíl.

Évi hasznobér 120 frt.

Értekezhetni alulírt tulajdonossal **Deritén u. p. M. Gy. Monostor.**

Kapusán Jakab
körjegyző.

751. 3—3.

Pártoljuk a hazai ékszer ipart!

Sárga János ékszerész- és órás üzletében Kolozsavart, Hid-utca 11. szám alatt,

Dus választékban raktáron vannak a legújabb és legizlésebb

arany- és drágakő ékszerek, ezüstneműek,

aranyláncok-, jeggyűrűk-, antique régiségek-, arany-, ezüst-, acél-, fali-, inga-, asztali órák stb. stb.

Különösen figyelmébe ajánlom a nagyérdemű közönségnek a

saját gyártmányu finom ékszereimet,

melyeket a nagy forgalom és első kézből beszerzett ékkövek jutányosságáért a legszebb kivitelben igen jutányosan árusítom.

Az új ékszerek készítéséhez állandóan sok aranyra van szükségem, miért is az arany- és ezüst tárgyakat a teljes értékben megveszem, vagy új áruval becserelem!

Uj ékszerek készítése valamint ékszer és órajavítások pontosan.

Szíves pártfogást kérve tisztelettel

822. 95—100

Legújabb képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

SÁRGÁ JÁNOS ékszerész.

Ferencz és Társa Kolozsavart

fényképészeti és nagyítási műintézetében

Wesselényi Miklós-utca 17.

Elvállalnak minden fényképészeti munkát a legszebb és legkorszerűbb kivitelben.

Nagy képeket bármely új vagy régi fényképről egész élet-nagyságig. 585. 8—10.

Kun Máttyás

késműáru raktár és javítási műhely Kolozsavart,
Belmagyar-utca 2. szám.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy 1864 óta fennálló 795. 3—26

képes-üzletemet

a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg újonnan rendeztem be, egyidejűleg raktáromat dusan felszereltem, konyha, asztali és zsebkecsék, ollók, beretvák, kerti és méhészeti eszközökkel.

Továbbá nagy raktárt tartok kardok és vívőeszközökből és minden e szakmába vágó elő nem sorolt cikkekkel. Mindennemű javításokat elfogadok és kifogástalanul eszközölök.

Legnagyobb kályha raktár.

Legnagyobb kályha raktár.

Ugy minőségben, mint szépség tekintetében összehasonlíthatlanok a

Kozel F. József

417.20—32 féle cég

Kolozsavart, Unio- (regi belmonostor-utca) 7. sz.

Hires kályha kemenczéi.

Asztal és disz-kandallók, továbbá **percellán, majolika és 6-német kályhák, takarékos tüzhelyek, fürdő kádak, kemenczefal burkolatok stb.**

Minden e szakmába vágó munkálatok saját szerelők által csinosan és jótállás mellett eszközöltetnek.

Erdély legnagyobb kályha-raktára.

Telefon 398. szám.

Legajánlhatóbb kályha raktár.

Legajánlhatóbb kályha raktár.

ALAPITTATOTT 1845.

NEUMANN M.

Erdélyrészi főtelep: Kolozsavart Főtér 14.

Tisztelettel értesítem a n. é. szülőket, miszerint a közlő iskolai idényre fiu- és gyermek ruhák, felöltők, téli kabátok nagy választékban raktáron vannak.

A szövetek minőségéért tartósságáért, valamint a szín valódiságáért teljes felelősséget vállalok.

A szabott árak minden darabon számokkal vannak feltüntetve.

NEUMANN M.

Mértékszerinti megrendelések pontosan készíttetnek.

lítja fel a nemzetet a legnagyobb magyar színész íróján maradt családjának felsegélyezésére s emlékének ércben való megörökítésére, nem marad eredmény nélkül s mindenki, a ki érezni tud s a kinek szívében a nemzete nagyjait iránti szeretetnek és tiszteletnek tüze lobog, el fogja hozni a maga adományát. A pénzek Szekula Ákos gyűjtő-bizottsági pénztároshoz küldendők Kolozsvárra; de az esetleg szerkesztőségünkhez érkező pénzeket is elfogadjuk és rendeltetési helyére juttatjuk.

— **A Mátyás-ház s a műemlékek országos bizottsága.** A műemlékek bizottsága értesítvén, hogy a Mátyás-ház restaurálásánál műépítészeti részletek kerültek napfényre, elhatározta, hogy a műemlékek bizottsága titkárat Gyulai László építész mérnököt beküldi a Mátyás-ház megvizsgálására. A bizottság elnöke Froster Gyula min. tanácsos azzal az értesítéssel tudatja ezt a Mátyás-bizottság egyik tagjával Szédeczky Lajossal, hogy Gyulai műépítész legközelebb, talán már vasárnap reggel Kolozsvárra érkezik.

— **Kutyatartás.** A kutyákra nehéz idők következnek. Be fog nemsokára következni a *póráz-korszak*. Ez alatt azt kell érteni, hogy a kutyák szabadon többé nem járhatnak, csak madzagon vezetve. A madzag egyik vége a tulajdonos kezében lesz, a másik vége pedig a kutya nyakán. Nem lehetetlen, hogy a kutyák a szabadság illetlen korlátozása ellen fel fognak lázadni és beáll egy *kutya-forradalom*, a mely bizonyára elfogja halványítani Buda hírnevét, a hol tudvalevőleg agyszor volt *kutya-vásár*. Tekintve azonban azt, hogy a kutyáknak kevés eszök van: valószínűleg a *kutya-tulajdonosok* fognak fellázadni a szakszótály tegnapi határozata ellen, a mit majd a közgyűlés szabályrendelettel emel. A *póráz-korszak* pedig be fog következni, még ha a kutyatulajdonosoknak derogálna is a madzag; mert hiába, a ki anynyira szereti a kutyát, hogy az utcán sem tud megvárni tőle: az ne panaszoljon, hanem fogja kezébe a madzagot és vezesse szépen kutyáját, nem kutyatartó embertársai általános mulatságára.

— **E Kovács Gyula szobra** javára Ince Antal körjegyzőtől Maros Ludasról 8 koronát vettünk, mint a *B. Polgár* Gyula által rendezett előadás tiszta jövedelmét.

— **Gyűjtés a Petőfi-házra.** A Kolozsvár városa most kapta kézhez a Petőfi-Társaság felhívását, melyben a Petőfi-házra való adakozásra szólítja fel a társaság. A szakszótály tegnapi elhatározta, hogy a város a kerületi kapitányok útján gyűjtést indít a városban s az így összegyűjtendő összeget a város nagyobb summára egészíti ki.

— **A párisi kiállítás erdélyi bizottsága a Szászföldön** szept. 5-én kezdi meg két hétre tervezett körutját, hogy a szász templomok és muzeumokból a „erdélyi terem” számára megfelelő műtárgyakat kiválogassa. A bizottság tagjai részben ugyanazok, a kik Erdély magyar és székely vidékeit e célból a nyár folyamán bautázták, t. i. Radisics Jenő, a budapesti iparművészet muzeuma igazgatója és Szédeczky Lajos kolozsvári egyetemi tanár, az erdélyi bizottság előadója, a kik mellé Lukács Béla kormánybiztos még fölkerít Pildner József közhalmi orsz. képviselőt és Csáky Mihályt, a nagy-szebeni Bruckenthal-muzeum igazgatóját. Remélhető, hogy a bizottság a régi királyföldön is oly szép eredménnyel fog működni, mint Erdély többi vidékén, s hogy a szászok is szívesen hozzájárulnak a szép reményekre jogosító „erdélyi terem” gazdagításához.

— **Mizeriák a kolozsvári leány iskoláknál.** A kolozsvári szülők panaszkodnak. Leányaikat nem tudják elhelyezni sem a felsőbb leányiskolában, sem a polgári leányiskolában. Mindonitt tulzsfuoltság uralkodik. Némelyik szülő egy, két sőt három év óta vár, hogy leányát felvegyék. — Hiába vár. A felvételt el marad. Pedig a leány gyereknél nagy sor egy-két évig tanító veszteség. Visszapótlhatatlan és befoly a leány sorsára, jövőjére nézve. A polgári leányiskolában azzal utasítják el a felvételt minősített növendékek szüleit, hogy nincs hely, párhuzamos osztályokat nem állíthatnak, mert bérházban laknak s ennek telkére a miniszter nem építhet. Minő kicsinyes fel fogás ez. Hát fizesse ki a kultuszminiszter a kolozsvári ev. ref. egyháznak az épület 90 ezer forint vételárát s azután építhet azonnal, a mennyit óhajti. Különben felvetjük a kérdést: a kolozsvári ev. ref. egyház tanácsában, közgyűlésében behatóan tárgyalatott-e annak idején a leány iskola kérdésére vonatkozó szerződés? Hozzá szólhatott-e akkor az időben az egyházközösség minden tagja? Igen-e vagy nem? Ez nagyon fontos kérdés azért, mert úgy tudjuk, hogy az állam egy arany évi bért fizet az egyháznak az iskola évi bére czimén. Ez összeg még testvérek között sem sok, ha elgondoljuk, hogy testvérek között is legalább 5 ezer forint lenne a bére ennek az iskolának. Az is tudjuk, hogy a kolozsvári egyház e nagylelkű ajándékért

semmi féle viszont szolgáltatot az államtól cserébe nem kapott. Továbbá még azt is tudjuk, hogy az állammal kötött emez ajándekezés jellegével bíró bér szerződés ügye a sajtóban előzetesen tárgyalva nem lett. Az ügy pedig fontos azért, mert a kolozsvári egyház községtől az állam által ellenszolgáltatás nélkül elvont 5000 forint évi bérjövödelemből két papnak az évi illetménye kitélnek, a hívek vallási tekintetben nem lennének elhanyagolva, nem volnának kénytelenek anabaptistákká lenni. Határozott feleleteket kérünk ezekre az egyház közösség intéző férfaitól. A polgári leány iskola párhuzamos osztályának felállítása iránt a tanügyek intéző férfiai haladéki nélkül tegyenek lépéseket. Ha nincs tanterem, van a szomszédban bérház elég, addig is, a míg építhetnek.

— **Lelenczház és szeretetház.** Nemsokára ilyen két intézet is lesz Kolozsvárt. A város könnyen jut hozzá, mert az állam akarja fölállítani ezt az intézetet, melyre a városnak olyan nagy szüksége van. A szakszótályok tegnapi tárgyalják a lelenczház és szeretetház kérdését s arra a megállapodásra jutottak, hogy a két intézetet egymással össze kell kötni. Szó volt arról is, hogy hova építsék. Esterházy főjegyző az intézetnek a milleniumi iskola mellé való fölállítását ajánlotta. E kérdésben majd a közgyűlés fog dönteni.

— **Iskola Monostornak.** A monostori tizedben régóta érzik hiányát egy iskolának. A város többször foglalkozott ezzel a kérdéssel, s tegnap már a szakszótályok is tárgyalják. Esterházy László terjesztette elő dolgot, s kifejtette, hogy mikor a város annyi mindenfelére megszavaz jelentékeny összegeket, morális kötelessége egy iskolát állítani a monostori városrészeknek, a hol erre égető szükség van. Ellentmondások is voltak, hogy nincs erre pénz, nincs miből fölállítani és több eféle; de végre Szvacsina Géza hozzászólása után határozatba ment, hogy Monostornak iskolát állítanak. Az anyagi viszonyok nem engedik, hogy nagy és díszes épületet emeljenek, s erre nincsen is szükség. Ő egy 4—5 szobás épületet ajánl, melyet 10—12,000 forintból fölépíthetnek. Megszabják, hogy ezen a költségen túl az építkezés nem terjedhet. A javaslatot ilyen értelemben fogják a közgyűlés elé terjeszteni, s ha határozatba ment, az építést azonnal megkezdik.

— **Hol vezessék a villamos áramot?** Vettük az alábbi sorokat:

Tekintetes szerkesztőség!

Becsos lapjának mai számában megjelent „Villam-vasut Kolozsvárt és egybeitt” című cikkre csak annyiban kívánok reflektálni, miszerint felkértem tisztelt Szemléltő urat, sziveskedjék azt is megírni, ha a külvárosban felső vezetéket alkalmaztatni óhajti, hogy gondolja összekötni a Vashidig terjedő felső vezetéket az Enkelénél és Külmonostor utcánál kezdődő vezetékkel. Mert a földalatti vezetni mindkét áramot nem szabad, különben édes mindnyájunkba út a menki, vagy talán a Marconi-féle drót nélküli vezetéket kívánja alkalmaztatni?

Igen lekötelezem t, cikkíró, ha bennünket laikusokat ez iránt felvilágosítana.

Nyugdíjas vasuti.

Feleletünk ez: A belvárosban a villamos erőt a Markoni féle hullám rezgések alkalmazása nélkül is lehet vezetni a földben a nélkül, hogy a villám megütne valakit. A vezetéket kábelbe helyezve mélyítik le. Ily módon a sodrony el lévén szigetelve, baj nem történhetik.

Ugy tudjuk különben, hogy a városi szakszótályok már a mulkior Polcz Rezső városi tisztí ügyész indítványára elfogadták azt, hogy a villamos vezetékek a föld alatt, kábelekben vezetendők. Így vezet a kolozsvári távírda hivatal is 600 darab telefon sodronyt, a posta épületét a Wesselényi Miklós-utcán a főtér felé.

— **Kerekpárosaink figyelmébe!** A szamosmenti Kerekpár Club Deés székelyhelyen levő helyiségét, 1899 évi szept. 1-től kezdve a főtéren levő Hunyady szállóba tette át; miről a Club és társegyetek t. tagjait tudomás vétel végett tisztelettel értesíti. A vál. megbízásából Budai Elek titkár.

— **Széna eladás Ssolnok-Doboka megyében.** Szolnok-Doboka megyében, mint levelezőnk jelenti, izraelita alkuszok nagyban vásárolják a szénát m. mázsánként 1 forint. — 1 forint 30 krért. A megvett szénát össze préselik és szállítják Romániába. Az idén különben a szénának jó ára van. Veszik m. mázsáját Temesvár környékén 2 forint és 2 forint 60 krért is a nagyobb, tekintélyesebb marha hizlalók.

— **E. Kovács Gyula emlékére** alulirt bizottsági pénztárnoknál folytatlagosan a következő összegek lettek befizelve:

Barcsay Domokos orsz. képviselő 5 forint, Anonymus, Bölönyi inténdás utján 10 forint, Danzeinger Henrik Kolozsvár 1 forint, Koltói gróf Teleki László 5 forint, id. báró Bornmicsa Károly főispán 10 forint, Krajcsovic Béla, Brassó 1 forint, Vadnay Károly Budapest 5 forint, gr. Eisler Mátyás Kolozsvár 1 forint, Tarcsa főúró közönsége Ditrói utján 20 forint, dr. Deák Albert Kolozsvár 5 forint, Máté Mihály bádógos 3 forint, dr. Berkovics Ferencz N.-Várd 1 forint, gr. Teleki Károly Sárpatok 10 forint, N. N. 50 forint, Malik József szerkesztő S.-Szt.-György 20 forint 45 kr. Összesen 142 forint 95 kr. eddig kimutatott összeg 413 forint 56 kr. Főösszeg 556 forint 51 kr. Kolozsvár, 1899. szept. 1-én. Szekula Ákos bizotts. pénztárnok.

Mátik József úrrol a „Székely Nemzet” szerkesztőjétől postán érkezett és itt kimutatott

20 forint 45 kr. aug. 12-én Sepsi Szt.-Györgyön rendezett estély tiszta jövedelmét képezi.

Görri Irén és Olga, valamint Deák Erzsike és Sükösd Anna kisasszonyoknak, kik az estély sikerében áldozatkész fáradozássalakkal közreműködtek, a nemes ügy nevén köszönetet mond a gyűjtő bizottság.

Ugyancsak köszönet illeti Ditrói Mórné és Bosnyák Zoltánné ó Nagyságaiat, kik Tarcsa főúrdón augusztus 20-án rendezett estélyen szavalkakkal közreműködtek és a fentkimutatott 20 forintot az estély jövedelme gyanánt megküldték.

— **Uj női divatterem.** Kolozsvárt már rég óta nagy a panasz a hölgy közösség körében, hogy kevés a női ruha szabó, s hogy különösen izlés és csín dolgában erősen hátra vagyunk a fővárostól. E mizeriákon segitendő özv. *Török Bódogné* urasszony a *Külmonostor-utcában* egy minden tekintetben modern női divattermet rendezett be, a hol a legegyszerűbb ruhától varatható bármily ruha. E mellett olyan jutányos áron, hogy bizonyára mindenki meglesz elégedve, ki ott varat. Vidékre is gyorsan szállít bármily ruhát.

— **Leány növendékek tanítását** bármely osztályból, bármely tantárgyban elvállalja egy kitűnő oklevéllel bíró tanítónő, vagy magántanulókat vizsgára előkészít. Értekezhetni: Kül-közép utca 50 sz.

— **Tüz Marosvásárhely.** Tűz volt hó 31-én Marosvásárhelyen. Leggett a mérsárosok réjtén levő honvéd sátorlábtor egy hosszu fa barakja. A tűz vígyázatlanságból keletkezett, a kár jelentékeny.

— **Meghívó.** A Kolozsmegyei Tanker. Tantestület Kolozsvári és Borsamenti Köre f. évi II-ik rendes gyűlését Válaszaton, az áll. iskolának helyiségében és az állami iskola új épületének felavatási ünnepélyével kapcsolatosan, f. év. szept. 16-án d. e. tartja meg.

— **Kifosztott postaszekrény.** Deésről írják a következőket: Az ujonnan elterjedt postaszekrények, melyeknek darabjéért 80 forintot fizettek s mint biztost alkalmazott az állam: Deésen két kis szeggel, vagy két kis pálezkival gyermekek kinyitották s így kinyitható az összes szekrények könnyen. A feltaláló meggazdagodott belőle, s az ország megszegényedik. 8 év óta használják s itt jöttek reá, hogy tartalmát könnyen kiürítheti bárki. Wochlmann postafőnök intézkedett, hogy a szekrényekre a rendőrség vigyázatosan, míg más szekrények érkeznek, mert a mostani eset után a kinyitást tilták Deésen mindenki ismeri. Itt jöttek a dolog nyitjára. Nem vagyunk-e híresek?

— **Halálos ítéletet** mondott a marosvásárhelyi kir. törvényszék augusztus hó 29-én Györfi Mozsai az elfoghatatlan haramia társa Muresán Todor felett. Muresán tiltott szerelmi viszonyt folytatott Kája Péter ó-topliczai gazda szemre való feleségével s mikor a férj gyanakodásait észrevette, hogy szerelmüknek akadályra ne legyen — az asszony unszolására — fejszével agyonütötte. Az 1897. évben egy ízben már megkísérlette eltenni lába alól, a mikor egy doronggal fölfegyverkezve egy este Kája Péter udvarán lesben állott, az asszony urat azon ürügy alatt, hogy valaki az udvaron leselkedik, kiküldötte, s kilépéskor Muresán feléje sujtott, botja azonban az ajtóban megakadva eltört. Muresán erre elszaladt, később, midőn széna csinalni volt, egy délbe rálesett, s midőn déli álmát aludta, odalopódzott s fejszével agyonütötte. Ezért vizsgálati fogságba került, a mikor Györfi Mozsai és Kiss Sándor jegyzővel egy zárkába került, itt elhatározták, hogy a fogházból megszöknének, Györfi a vaskemenzere rájárat lefeszítve, azt megtűzesítette, azzal az ajtót átégette, Muresán pedig egy fejszét kerítve, a gyanutlanul sétáló fogházról hátulról leütötte, aztán összekötözték és a 8-as számú szobába zárták.

Innen kiszabadulva, fegyvereket kerítettek, össze kutatták a járás bíróság hivatalos helyiségeit, a mit megkaparítottak, össze szedtek s azzal elmenekültek.

Györfinek mai napig nyoma veszett. A végtárgyalás aug. 26-án vette kezdetét s 3 napon át tartott. Muresán tettét beismerte, az első végtárgyalás rendén azt adta föl, hogy az asszony ösztönzésére tette, később azonban ezen vallomását visszavonta s minden bűnt a maga nyakára vett. A kir. törv. részéről Dieső Béla bíró volt a végtárgyalási elnök, ki a végtárgyalást rendkívül tapintattal, az egész bűnhalmazat alapos, mely tudásával vezette, a vádat gróf Lázár Miklós kir. alügyész képviselte, védők dr. Schwartz Gyula és dr. Sárkány Miklós ügyvéd védtek. A kir. ügyész Muresán ellen szándékos emberölés, annak kísérlete, szökés, súlyos testi sértés büntette, lopás és idegen vagyon rongálás büntette miatt kérte elítélni, míg Kája Péterné ellen gyilkosságra való felbujtás, Kiss Sándor ellen fogoly szöktetés miatt kért ítéletet. Így is ítél a kir. törvényszék s ezek miatt Muresán Todor két éltől általi halálra, Kája Péterné életfosszliglani fegyházra, Kiss Sándort 3 havi fegyházra ítélte. A védők felelkeztek.

— **Dr. Bartók György erdélyi püspök Kovásznán.** Impozáns fogadtással várta Kovászna község lakossága dr. Bartók György ev. ref. püspököt. Aug. 30-án d. u. 4 órakor 20 dalis lovasból álló bandérium vonult Tamásfalva felé, a honnan a püspök érkezését várták. Kovászna határán

Deák Domokos egyházi tanácsos fogadta üdvözlő beszéddel az érkező vendégeket, amire a püspök válaszott, köszönetét fejezve ki a szíves fogadtatás fölött. Kovászna község végén felállított díszkapunál megállapodott a hosszu kocsisorból álló menet s itt dr. Bartha Imre ügyvéd köszöntötte a püspököt, a ki a lelkesül lakban szállott meg, hol Ignác László kovásznai pap tartott üdvözlő beszédet s egy csoport kis leány virágcsokrokat nyújtott át. Este 7 órakor a kovásznai iparos zenekar közreműködésével fáklvas menet volt, mely alkalommal Szakács Ferencz kovásznai szedőpap üdvözölte a püspököt Kovászna lakossága nevében.

Augusztus hó 31-én már a reggeli órákban sűrűen szállították a kocsi szomszéd községek lakóit Kovásznára, az isten-tiszteletre.

A férfikar éneke után dr. Bartók György ev. ref. püspök mondott főpásztori áldást, gyönyörűen foglalva össze isteni áldásait s ezeknek kiterjedését kérve Istentől mindenneknek.

A himnusz elénekzése után a templomból kivonuló püspököknek és a magasztos egyházi ünnepben résztvevőknek Ignác László kovásznai pap mondott köszönetet.

Ezután tisztelegések következtek, majd pedig közebed volt a Deák Imre-féle szinkörben.

Délután a püspök és kísérete a vajna-falvi temetőt kereste fel, a hol koszorut tettek néhai Vajna Károly kovásznai birtokos sírjára, a ki nagyszerű adományával a kepevátság alapját megvetette Kovászna községben.

— **Jótekonyság.** Br. Wesselényi Miklós Szilágy-vármegye főispánja, egy vadászfegyver szétrobbanása következtében könnyebb sérülést szenvedett. A főispán a bal eset ellen biztosítva lévén, az ezen sérülés következtében a biztosító társaságtól kapott 99 forintot az általa különben évi segélyül is támogatott ev. ref. főgymnaziumban tanuló szerénysorsu tanuló élelmezési alapjának gyarapítására fordította.

— **Kínai igazságszolgáltatás.** A kínai igazságszolgáltatásnak egy klaszikus példájáról írt a kínában megjelenő „Ostasiatische Loyd”. Sanghaiban történt, hogy egy kínai színész viszonyt folytatott egy magas állású államtisztviselő metresszével. A szerelmesködő pár egy nap rajtakapták és mint-hogy a kínaiak ebben a tekintetben tréfiát nem ismernek, a színészt elfogták és vegyes törvényszék elé állították. Védőül egy angol fiskálist fogadtak, a ki azonban csak annyit tudott elérni, hogy az európaiakból és benszültöttekből álló vegyes bíróság csupán hat havi börtönrre és 200 bambuszcsepásra ítélte a bűnöst ez az ítélet a kínai jogszolgáltatás szigorához képest elég enyhe, de a színész szemtelen volt és kísérletképpen fölbebezett a főtörvényszékhez. Itt azonban egy tisztán benszültött bíróságnak adták ki az ügyet avval az indoklással, hogy az angol fiskálisnak egy ilyen kínai természetű pörhöz semmi köze sincs. Ilyen ormán a szegény bűnös védő nélkül maradt és a benszültöttekből álló bíróság ugyancsak kemény ítéletet hozott. A törvényszék 2000 bambuszcsepásra ítélte a színészt, mely elszénvedése után még meg is fojtják a színészt. Büntársát, a szerelmes hölgyet pedig 500 bambuszcsepással súlytotta a kínai igazságszolgáltatás. A hóhérelegények rögtön irtalmatlanul hozzáláttak az ítélet végrehajtásához és a szerencsétlen ember testéről már az első pár száz ütés után czaflatokban lógott a hus. A mikor észméletét elvesztette, hideg vízzel öntözték fel; később pedig a börtönbe dobták, hogy másnap folytassák a kínzást. A szerencsétlen áldozatot csak a kétezer csapás kiállása után váltották meg a felakasztással.

Gyászrovat.

Idősebb Zatlér József városi polgár, bádógos mester és vállalkozó folyó hó 1-én délelőtt 11 órakor, élete 56-ik, boldog házassága 35-ik évében, 10 napi súlyos betegség után Kolozsvárt jobblétre szenderült. Temetése f. hó 3-án vasárnap d. u. 4 órakor lesz Felső-kereszt utca 7. számú saját házából. Az elhunytat özvegye és nagyszámu rokonság gyászolja.

Moldován Dánielné szül. Gáll Erzsébet folyó évi augusztus 31-én, életének 40-ik, boldog házasságának 18-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése ma délután lesz.

LEGUJABB.

Az „Ellenzék” táviratai, telefon tudósításai és sárgány-levelei.)

Illustris vendégek Szegeden.

Budapest, szept. 2.

József főherczeg ma szombaton utazik Szegedre, hol vasárnap megnyitja a kiállítást.

Darányi miniszter és Nemeskéri Kiss Pál államtitkár holnap reggel utazik oda.

A szerb kormány a kereskedelmi minisztert kiküldte Szegedre, az állatiállítási tanulmányozására.

Néppárti gyűlés.

Budapest, szept. 2.

Szabad-Bárándon vasárnap a néppárti gyűlést tart, melyen részt fognak venni Zichy János gr. és Rakovszky István képviselők is.

A belgrádi bünpor.

Belgrád, szept. 2.

A merénylet bünpöre hétfőn megkezdődik. A hivatalos lap huszonkilencnek közli nevét, kik ellen a közbíró vádat emel.

Horánszky beszámolója.

Budapest, szept. 2.

Horánszky Nándor szeptember 10-ikén választókerületében Szepeisiben (Abaujmege) megtartja beszámolóját.

Fehérvár és Hegedüs Rátóton.

Budapest, szept. 2.

Fehérvár Géza br. és Hegedüs Sándor miniszterek meglátogatták Széll Kálmánt Rátóton.

A miniszterelnök több napra Bécsbe utazik.

Uj méltóságos ur.

Budapest, szept. 2.

Érdekes hír került egy lap közvítésével nyilvánosságra. Ugyanis arról van szó, hogy Szerb György resiczai kerületi országgyűlési képviselőt legközelebb a főrendek sorába emeli a király kegye. A kitüntetést a hadügyi előadó tisztség körül szerzett érdemeinek tulajdonítják.

Szeminárium Karlócán.

Karlóca, szept. 2.

Brankovics pátriárka, mint a „Pol. Ért.” jelenti, Karlócán saját költségén seminariomot állít föl, mely 100,000 forintba fog kerülni és egy év múlva készen is lesz.

A porosz hivatalnokok megszabályozása.

Berlin, szept. 1.

A Berliner Korrespondenz jelentése szerint a porosz kormány sok közigazgatási tisztviselőt várakozási illeménnyel ideiglenesen nyugdíjazott, mert a mai viszonyok mellett nem felelnek meg eléggé azoknak a nagy követelményeknek, a melyeket a kormány velük szemben a szolgálat érdekében és felelősségükre való tekintettel támaszt.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felölös szerkesztő és laptulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

NYILTÉR.

a „NEMZETI“

Baleset Biztosító Részvénytársaság

Erdélyrészi főügynöksége (Belközép-u. 12 sz.) felvesz fixfizetést mellett ügyes üzletszerzőket, valamint könyvelőket, s pénzeszedőket. Jelentkezhetni ugyanott a hivatalos órák alatt.

Van szerencsém tisztelettel a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a Wesselényi Miklós utca 14. szám alatt levő

„HAZÁM“

kávéházamat a mai kor igényeinek megfelelőleg egész ujonnan rendeztem be, s azt megnyitottam.

Kávéházamban 2 új legfinomabb Seifert-féle teakészlet és külön bejárati szoba áll társasvendégek rendelkezésére.

Kitűnően kezelt boraimat és italaimért felelősséggel szavatolok.

Kávéházamban abonnáns reggelire jutányosan elvállalok.

Midőn a n. é. közönség eddigi kegyes pártfogását megköszönöm, további szíves jóindulatukért és b. látogatásukért esedezik

Goldstein Dezső,

kávé.

A Kolozsvári (uri) Casinó

földszinti éttermét

folyó év Szeptember hó 1-én megnyitottam; előfizetéseket úgy házban, mint házon kívül is elfogadok. Főtörökvésem lesz a n. é. közönségnek minden igényeit pontosan kielégíteni.

3—3

Tisztelettel

Nyiszli Viktor.

Sz. 1622—1899.818. 1—1.

Pályázat tanítónői állásra.
A kolozsvári róm. kath. egyházközség „Szabó”-féle leányiskolájánál egy **tanítónői** állás lemondás folytán megüresedvén — ennek betöltése végett pályázat hirdettetik.
Az állással járó évi jövedelem **480** frt készpénzfizetés, természetbeni lakás és némi tandíj osztalék.
Pályázni kívánók keresztlevelem, tanítónői oklevéllel és eddigi szolgálataikat igazoló bizonyítványokkal felszerelt folyamodványukat **i. évi szeptember 15-éig** a „kolozsvári róm. kath. egyházközség iskolaszéke elnökségének” czimezve nyújthatják be.
Kolozsvárt, 1899 szept. 1.

Biró Béla
apát-plébános.

Árverési hirdetmény.
Alulírt tömeggondnok ezennel közhirrre teszi, hogy **Spitzer Simon** m.-vásárhelyi czég csődtömegéhez tartozó árucikkek és üzleti felszerelések a hitelező választmány határozata folytán

vételi ajánlat útján elfognak adatni.
Az árverési feltételek a következők:
I. Eladás tárgyát képezik a csődleltárban II. 35—1440 t. alatt felvett árucikknek 3283 frt 53 kr. becsértékben, és ugyancsak a csődleltárban II. 1—34 t. a. felvett bolti berendezések 445 frt 70 kr. becsértékben.
II. Venni szándékozók kötelesek írásbeli zárt ajánlatok mellett a becsárnak 10 százalékat, mint bánatpénzt mellékelni, mely összeg a legtöbbet ígérőnek — ha ajánlata elfogadtatik, — a vételárba beszámíttatik, a többieknek pedig visszaadatik.
III. Vevő köteles a vételár felét ajánlatának a csődhitelező választmány által tett elfogadásától számítandó 3 nap alatt, a másik hátralévő felét bánatpénzének beszámításával ugyanazon naptól számítandó 8 nap alatt 6 százalékos kamataival tömeggondnok kezéhez befizetni.
IV. Ha vevő a fizetési feltételeket nem teljesíti, a letett bánatpénz s az esetleg lefizetett vételár-részlet a csődtömeg javára elveszetteknek nyilváníttatik és fennmarad a választmány azon joga, hogy az árverezés alá bocsátott tárgyakat vevő kárára és veszélyére árverés nélkül, becsáron és a vevő által tett ígéreten alól is eladhassa és netalán származó árkülömböset vevő ellenében szabadon választható sommás uton érvényesíthesse.
V. Vevő köteles ajánlatának a választmány elfogadásától számított 8 nap alatt a megvett tárgyakat az üzlet- és raktárhelyiségekből elszállítani, az ajánlat elfogadásától kezdve minden veszély vásárlóra menvén át.
VI. Az eladás tárgyát képező ingóknak a leltárban kitett minősége és mennyisége tekintetében, nemkülönb en jékarban létele iránt a csődtömeg vásárlóval szemben semmi felelősséget nem vállal.
VII. A vétel után járó minden néven nevezendő kincstári illetéket és bélyeget vásárló a vételáron felül sajátjából köteles hordozni.
VIII. A választmány fentartja magának azon jogot, hogy az árverés kedvezőtlen eredménye esetében egyik ajánlatot sem fogadja el.
IX. A választmány a beadott ajánlatok felett **folyó évi szeptember hó 21. napján** határoz, tehát az ajánlatok beadására záros határidőül **folyó évi szeptember hó 20-án d. u. 6 órája** tüzetik ki. A választmány határozatáról ajánlattevők tömeggondnok által ajánlott levél útján fognak értesíttetni.
A bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatok alólírt tömeggondnokhoz Marosvásárhelyre küldendő a leltár és esetleg az áruaktár ugyanott megtekinthetők.
Marosvásárhely, 1899 július hó 29-én.

Bodolla Ferenoz
ügyvéd, csődtömeggondnok.

Sz. 680—1899.819. 1—1.

Árverési hirdetmény.
Alulírt kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhirrre teszi, hogy a bécsi es. és kir. törvényszék 1897 évi 25403. számú végzésével dr. M. Silzer ügyvéd által képviselt R. Weinberger és fiaí felperes részére Schwartz Lipót alperes ellen 4 frt 56 kr. követelés és járul. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől 1898. évi december hó 28. napján lefoglalt 1210 frtra becsült ingóságokra a Kolozsvár városi kir. járásbíróság V. II. 1265—1899. számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak az alperes lakásán Kolozsvárt leendő megtartására határidőül **1899. évi szeptember hó 4. napján délelőtt 11 órája** tüzetik ki, mikor a bírósági lefoglalt butorkok, s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.
Felhívatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéséhez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna; és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alólírt kiküldöttnek vagy írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.
A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számíttatik.
Kelt Kolozsvárt, 1899 évi augusztus hó 21. napján.

Pap Jenő
kir. bírósági végrehajtó.

Sz. 653—1899.817. 1—1.

Árverési hirdetmény.
Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhirrre teszi, hogy a kolozsvár-városi kir. járásbíróság 1899. évi 1371. számú végzése következtében Schya Silber javára Schwarz Lipót kolozsvári lakos ellen 14 frt 40 kr. és jár. erejéig 1899. évi február hó 27-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 819 forint 60 krra becsült szobabeli butor és egyébből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.
Mely árverésnek a kolozsvár-városi kir. járásbíróság 1899. évi VII. 137. 2 sz. végzése folytán 14 forint 40 kr. töke-követelés, ennek 1898 évi október hó 6. napjától járó 5 o/o kamatai és eddig összesen 10 frt 39 krrban bíróság már megállapított költségek erejéig Kolozsvárt, Szentegyház-utca 22. szám alatt a végrehajtást szenvedő lakásán leendő eszközlésére **1899. évi szeptember hó 7. napján d. u. 3 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881 évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is elfognak adatni.
Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-sa értelmében ezek javára is elrendeltetik.
Kelt Kolozsvárt, 1899 évi aug. hó 24. napján.

Dupschek Ignác
kir. bír. végrehajtó.

Sz. 449—1899.816. 1—1.

Árverési hirdetmény.
Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-sa értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a kolozsvár-vidéki kir. járásbíróság 1898 évi 226. számú végzése következtében dr. Lévy József ügyvéd által képviselt Léb Bernát javára Dávid Juon bruzer és társai ellen 50 frt s jár. erejéig 1898 évi április hó 1-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 580 frtra becsült következő ingóságok u. m. szarvasmarhák nyilvános árverésen eladatnak.
Mely árverésnek a kolozsvár-vidéki kir. járásbíróság 1899. évi V. 636. sz. végzése folytán 20 frt 28 kr. töke-követelés, s eddig összesen 3 frt 15 krrban bíróság már megállapított költségek erejéig Solyomkón adások lakásán leendő eszközlésére **1899. évi szeptember hó 5. napjának délelőtt 10 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is elfognak adatni.
Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.
Kelt Kolozsvárt, 1899 évi augusztus hó 14. napján.

Piger János,
kir. bírósági végrehajtó.

Sz. 4783—899. tkv.813. 1—1.

Árverési hirdetményi kivonat.
A kolozsvári kir. Törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirrre teszi, hogy az „Economul” hitelintézetnek Kimpján Vaszilika, Onyiszia, Kimpján Juonné szül.: Csúpei Mária és Olpretyán Juon, Vaszilika és Mária kiskorukak m.-fodorházi lakosok végrehajtást szenvedők elleni 300 forint tökekövetelés és járul. iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte a kolozsvár-vidéki kir. járásbíróság területén levő M. Fodorháza községben és határán fekvő és a végrehajtást szenvedők nevén felvett m.-fodorházi 54. sz. tkvben A I. 1—22. rdsz. 205, 206, 405, 406-1, 499-1, 563-1, 790-1, 791-1, 829-1, 881-1, 882-1, 903-1, 904-1, 1055-1, 1317-1, 1348-1, 1552-1, 1580-1, 1596-1, 1713-1, 1777-1, 1785-1, 1807-1, 1824-1, 1841-1, 1875-1, 1885-1, 1967-1 1968 hrsz. számú ingatlanokra 770 forint becsértékben mint ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1899. évi október hó 7. napján délelőtt 10 órákor M.-Fodorháza községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.
Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10o/o-át bánatpénzzül készpénzben, vagy az 1881.: LX. tcz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ban kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881.: LX. t. czikk 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.
A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.
Kolozsvár, 1899. évi június hó 9-én.

Dr. Szentkirályi Gyula,
kir. tészi bíró.

Sz. 5273—1899 tkvi.812. 1—1.

Árverési hirdetményi kivonat.
A kolozsvári kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirrre teszi, hogy az „Economul” hitelintézetnek Boska Juon és Vaszilika végrehajtást szenvedők elleni 150 forint tökekövetelés s járul. iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte a kolozsvár-vidéki kir. járásbíróság területén levő M. Macskás községben és határán fekvő és a végrehajtást szenvedők nevén felvett m. macskási 11. sz. tkvben A I. 1—3. 5. rsz. 205, 206, 207-1, 207-2, 496, 497, 498, 499, 614, 806, 807, 808 hrsz. ingatlanokra 755 frt becsértékben mint ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte s hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1899 évi október hó 6. napján d. e. 10 órákor M. Macskás községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is elfognak adatni.
Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10o/o-át bánatpénzzül készpénzben, vagy az 1881. LX. trvezikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. trvezikk 170. §-sa értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.
A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.
Kelt Kolozsvárt, 1899 június hó 9. napján.

Becsek Lajos
kir. tészi bíró.

Sz. 5273—1899 tkvi.812. 1—1.

Árverési hirdetményi kivonat.
A kolozsvári kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirrre teszi, hogy az „Economul” hitelintézetnek Boska Juon és Vaszilika végrehajtást szenvedők elleni 150 forint tökekövetelés s járul. iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte a kolozsvár-vidéki kir. járásbíróság területén levő M. Macskás községben és határán fekvő és a végrehajtást szenvedők nevén felvett m. macskási 11. sz. tkvben A I. 1—3. 5. rsz. 205, 206, 207-1, 207-2, 496, 497, 498, 499, 614, 806, 807, 808 hrsz. ingatlanokra 755 frt becsértékben mint ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte s hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1899 évi október hó 6. napján d. e. 10 órákor M. Macskás községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is elfognak adatni.
Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10o/o-át bánatpénzzül készpénzben, vagy az 1881. LX. trvezikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. trvezikk 170. §-sa értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.
A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.
Kelt Kolozsvárt, 1899 június hó 9. napján.

Becsek Lajos
kir. tészi bíró.

Tiszta kezelés!

Uj nagy kenyérsütőde!
a hol mindennap négyszer friss kenyér kapható, jó barna (buza) **kenyer 20, 40 és 60** kr. darabonként.
Finom **czőkös pesti kenyér 20, 30 és 40** kr. darabonként.
— Suly szerint is kapható —
Kőfalsori szappany-utca 13. szám.
Angi Testvérek.
810. 1—10.

Tiszta kezelés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget tudatni, hogy az egész nyár folyama alatt is raktáromon

elsőrendű bükk és szép vastag hántott

valamint szép usztatott

T Ü Z I F A

kapható ugy kocsi, mint öl számra.

Egy kocsi jó száraz bükkfa haza szállítva **50** frt.
Egy kocsi jó száraz I. rendű bükkfa haza szállítva **58** frt.
4 köbméter száraz bükkfa haza szállítva **8** frt **50** kr.
4 köbméter száraz I. Bükkfa haza szállítva **11** frt **50** kr.
4 köbméter száraz hántott fa haza szállítva **11** frt.

Megrendelhető (Behid) Wesselényi Miklós-utca 14. szám Hazám kávéház udvarán.
820. 1—3. Telefon **315.**

Fisch Géza.

Sz. 2805—899.811. 1—3.

Árverési hirdetmény.
Közhirrre tétetik, hogy a Kolozs r. t. város tulajdonát képező é város határán Györberke, Gergelyvölgye és Biboros nevű határ-részekben fekvő 903 hold 724 öl kiterjedésű tagosított birtoka folyó évi november hó 1-től kezdőleg egymásután következő hat, esetleg 12 évre folyó évi szeptember hó 19-én délelőtt 10 órákor Kolozson a városházánál megtartandó írásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen egy tagban vagy határre-szenkint is bérbe fog adatni.
A zárt ajánlatok 50 kros bélyeggel és az ajánlott összeg 10 százalékat tevő bánatpénzzel látandók el, melyben kiteendő, hogy ajánlatot tevő az árverési feltételeket ismeri s azoknak magát alá-veti. Az ajánlatok csak a szóbeli árverés megkezdéséig fogadtnak el s a város polgármesteréhez adandók be.
A feltételek a polgármesternél megtekinthetők.
Kolozs r. t. város tanáesa.
Kolozson, 1899 augusztus 29-én.

Zabulik László,
polgármester.

Sz. 2805—899.811. 1—3.

Árverési hirdetmény.
Közhirrre tétetik, hogy a Kolozs r. t. város tulajdonát képező é város határán Györberke, Gergelyvölgye és Biboros nevű határ-részekben fekvő 903 hold 724 öl kiterjedésű tagosított birtoka folyó évi november hó 1-től kezdőleg egymásután következő hat, esetleg 12 évre folyó évi szeptember hó 19-én délelőtt 10 órákor Kolozson a városházánál megtartandó írásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen egy tagban vagy határre-szenkint is bérbe fog adatni.
A zárt ajánlatok 50 kros bélyeggel és az ajánlott összeg 10 százalékat tevő bánatpénzzel látandók el, melyben kiteendő, hogy ajánlatot tevő az árverési feltételeket ismeri s azoknak magát alá-veti. Az ajánlatok csak a szóbeli árverés megkezdéséig fogadtnak el s a város polgármesteréhez adandók be.
A feltételek a polgármesternél megtekinthetők.
Kolozs r. t. város tanáesa.
Kolozson, 1899 augusztus 29-én.

Zabulik László,
polgármester.

Elsőrangu biztosító társaság
kolozsvári vezérképviselőségénél
2000 frt ovadékkal rendelkező nyugalmazott katonatiszt, vagy állami hivatalnok
pénztárnoki állásra
809. 1—3 **kerestetik.**
Ugyanide fizetési **gyakornokok** is kerestetnek.
Czím a kiadó-hivatalban megtudható.

Magánzók, hivatalnokok, kereskedők és iparosok kik pénzt felvenni, ingóságot, ingatlant eladni vagy venni, bizalmas kutatásokat eszközöltetni akarnak, szülők, gyámok, kik leányaikat férjhez adni, urak kik nősülni, hölgyek kik férjhez menni akarnak — forduljanak bizalommal
AUGENSTEIN forgalmi irodájához
Budapest, Baross-utoza 92.
Hol minden megbízás gyorsan, pontosan és lelkiismeretesen a legnagyobb titoktartás mellett lesz elintézve, hölgyeknek külön terem, megkeresésekhez 3 válasz bélyeg.
807. 1—10.

Első erdélyi ablakredőnygyár Kolozsvár.
Van szerencsénk a t. közönség becses tudomására hozni, hogy folyó év október havában
Külközép-utca 58. szám alatt
a mai kor igényeinek megfelelő
Redőnygyárat
rendeztünk be.
Gyártmányaink az ablak berendezés minden nemében ugy ár-ban mint minőségben a külföldi gyártmányokkal szemben verseny-képesek.
Szíves pártfogást kér
Török László és Társai.
Iroda Wesselényi M. u. 29.
808. 1—2.

H a z a i p a r.

H a z a i p a r.

Czégváltozás!

GERGELY FERENCZ KOLOZSVÁR.
Kolozsvár, 1899 augusztus hó 31.
T. Cz.
Van szerencsém szíves tudomására hozni, hogy az 1878-ik évben alapított **fűszer-, gyógyanyag- és festék-üzletemet** azelőlti munkatársamnak **Wilsch Frigyes** urnak adtam el.
Ezen alkalommal nem mulaszthatom el, Önnek az irántam eddig tanusított jóindulatáért és bizalmáért a leg-jobb köszönetemet kifejezni, s kérem miszerint azokat vál-toztatlanul utódomra is — kinek az üzlet folytatására ele-gendő tapasztalata és tőkéje áll rendelkezésére — átruházni szíveskedjék.
Az összes követelések rendezése engem illetnek, — tartozások nincsenek.
A midőn még kérem, hogy ezen változást tudomá-sul venni kegyeskedjék, maradok
teljes tisztelettel
GERGELY FERENCZ.

GERGELY FERENCZ UTÓDA KOLOZSVÁR.
Kolozsvár, 1899 augusztus hó 31.
T. Cz.
Hivatkozva **Gergely Ferencz** úr előbbi körle-velére, van szerencsém tisztelettel szíves tudomására hozni, hogy a tőle átvett **fűszer-, gyógyanyag- és festék-üzletet**
Gergely Ferencz Utóda
törvényszékileg bejegyzett czég alatt fogom folytatni.
Minden törekvésem oda fog irányulni, hogy ezen czég régi jó hírnevét jövőre is fentartsam és kérem, misze-rint jóindulatu bizalmát, melylyel szíves volt elődömet meg-tisztelni, reám is átruházni kegyeskedjék.
A midőn még alábbi czégjegyzésemet szíves figyel-mebe ajánlom, maradok
teljes tisztelettel
WILSCH FRIGYES.
801. 2—2.